

Te rozajanski kultürski čirkolo
Circolo Culturale Resiano
»Rozajanski Dum«

KORS PO
ROZAJANSKI
2023 - 2024

Materjal od wsëh licjun
po osöjskeh

So paračali anu wüçili: / A cura di:
prof. Matej Šekli (Univerza v Ljubljani),
Luigia Negro (Zskd)
Catia Quaglia
Angela Di Lenardo

Jë pomagal / con la collaborazione del prof. Han Steenwijk (Università di Padova)

Jë pomagal za zoom / Collaboratore tecnico Filippo Pielich

Itö ka to jë napisanu jë paračala največ Luugica Šmiljonawa (Zskd) po lïbrinu *Po näs / Primo libro di lettura in resiano*.

Jë pralajäl anu posjortäl prof. Han Steenwijk.

Somö naredili isi kors ziz progëton »Na stujmö zabet naš jazek«. Naša Reġun jë pomagala ziz lëčjo nümër 26 od lëta 2007, artikul 22, ka to jë ta lëč za našo slavinsko minorančo, ka jë tu-w naši reġuni. Kors jë počël 29 dnuw novembarja 2023 anu an se zarobil 11 dnuw jünja 2024.

Somö se nawüçili jïmana od bisid tu-w nominativo singlarja anu aġetive, ka stujïju ta-brid anu dopo po bisidah.

Il corso è stato realizzato nell'ambito del progetto "Na stujmö zabet naš jazek" finanziato dalla Regione Friuli Venezia Giulia in base alla Legge regionale n. 26/2007, art. 22, c. 3 recante norme regionali per la tutela della minoranza linguistica slovena. Decreto numero 44858/GRFVG dd 3.10.2023.

Il corso si è svolto dal 29 novembre 2023 al 11 giugno 2024.

Le lezioni sono state improntate sull'apprendimento del lessico, nei tre generi, al caso nominativo singolare e degli aggettivi.

Tu-w progëtu so pa / I partner del progetto sono: Associazione ViviStolvizza APS, CAMA APS, Zskd ETS, Gruppo Folkloristico "Val Resia" APS.

Itaku pīšamö po rozajanski

A Ä B C Č Ć D E Ě F G Ğ Ġ H I İ J K L M N O Ö P R S Š T U Ü V W Z Ž

Bila anu Solbica pa Y

Tu-w standardu

Osoanë

A	armarun	A	armarun
	baba [ä]	Ä	babä [ä]
Ä	tatä [ä]		tatä [ä]
B	butëga	B	butëgä
C	cirkuw	C	cirkuw
Č	črivi	Č	črive
Ć	ćamurča	Ć	ćamurčä
D	dëd	D	dëd
E	ewro	E	ewro
Ě	sër	Ě	sër
F	fameja	F	fameä
G	gnjizdu [ɣ]	G	gnjizdu [ɣ]
	müzgalu [g]		müzgalu [g]
Ğ	Ğwän	Ğ	Ğwän
Ġ	ġornal	Ġ	ġornal
H	hiša	H	hišä
I	imprëšt	I	imprëšt
	duri [ə]		dure
İ	librin	İ	libre
J	junak	J	junak
K	klubük	K	klabük
L	lopa	L	lopä [l], kotal [w]
M	mati	M	mate
N	navësta	N	navëstä
O	ocä	O	ocä
Ö	ösan	Ö	ösän
P	pirun	P	pirun
R	rimën	R	rimän
S	saböta	S	sabötä
Š	škula	Š	škulä
T	tawla	T	tawlä
U	uk	U	uk
Ü	kuküvica	Ü	kuküvicä
V	väs	V	väs
W	wöda	W	wödä
Z	zet	Z	zet
Ž	žanä	Ž	žanä

I SEI CASI

SINGOLARE	möška	ženska	sridnja basida
Nominativo	armarun, död	babä	gnjizdu
Genitivo	armarunä, dödä	baba	gnjizdä
Dativo	armarunu, dödü	babe	gnjizdu
Accusativo	armarun, dödä	babo	gnjizdu
Strumentale	armarunän, dödän	babo	gnjizdän
Locativo	armarunu, dödü	babe	gnjizdu

Il **Nominativo** indica il soggetto della frase: **armarun** è valek, **babä** è valikä, **gnjizdu** è valiku

Po osöjskeh

__ rmarun, bab __, tat __, __ utägä, __ irkuw, __ rive, __ amurčä, __ öd, __ wro, s __ r,
__ ameä, __ njizdu, müz __ alu, __ wän, __ ornal, __ išä, __ mprešt, l __ bre, __ unak,
__ labük, __ opa, __ ati, __ avöstä, __ čä, __ sän, __ irun, __ imän, __ abötä, __ kulä, __ awlä,
__ k, kuk __ vicä, __ äs, __ ödä, __ et, __ anä.

Pravej napisät drüga basida

Pravej lajät

Da ta osöjskä c'itirä
kaku na löpu citira
ma në tej Ğwanä Jürinä
anu ta-zad pa bünkulä
to vasalëlu lipo mo.

(*Marija Tušina*)

Du si tĩ?

Meneh Uršen Minkä Čelinawä Tinä Uršinä Toneh Uršen Mariä Kafelawä Durig Čelinuw

Ä si _____

Koj si račëmö, ko se sračamö?

Pojüträh

Žu Kriště.
Ciao.
Bundi.
Mandi. Löpu stuj.

Pöpuldně

Žu Kriště.
Ciao.
Mandi.
Löpu stujtä.

Zvěčarä

Ciao.
Sera.
Zbugän. > Bögä jímě
Lehko nuć.

Pronomi personali (accentati e non accentati)

Ä, a
tĩ, ti
un, an / onä, na / onö, to

midwa / midvi, mi
vidwa / vidvi, vi
onadwa / onadvi, to

mĩ, mi
vĩ, vi
one / ona, ni
Vi, Vi

BET - ESSERE (presente indicativo accentato e non accentato)

Ä se, si
tĩ se, si
un / onä / onö ě, ě / vě

midwa / midvi **sowä**, sowa
vidwa / vidvi **stä**, sta
onadwa / onadvi **to ě**, ě / vě

mĩ **somö**, somö
vĩ **stä**, sta
one / ona **so**, so
Vi **stĕ**, stĕ

+

Ä si nĩ tĩ si nĩ un / onä / onö nĩ	midwa / midvi nĩsowa vidwa / vidvi nĩsta onadwa / onadvi to nĩ	mĩ nĩsomö vĩ nĩsta one / ona nĩso Vi stě nĩ	-
---	---	--	---

Si ä ...? Si tĩ ...? Ě un / onä / onö ...?	Sowa midwa / midvi ...? Sta vidwa / vidvi ...? To ě onadwa / onadvi ...?	Somö mĩ ...? Sta vĩ ...? So one, ona ...? Stě Vĩ ...?	?
---	---	--	---

C'è = ě Ci sono = so Non c'è = nĩ Non ci sono = nĩso C'è? = Ě? Ci sono? = So?

BET - ESSERE (passato)

M

Ä si bil - si nĩ bil tĩ si bil un ě bil	midwa sowä bilä - nĩsowa bilä vidwa stä bilä onadwa to ě bilu	mĩ somö bile - sě nĩmo bi- le vĩ sta bile one so bile
---	---	---

Curiosità: In passato (es. scritti raccolti da J. Baudouin de Courtenay) si usava per la terza persona duale anche la forma onedwa **sta bila**

Ž

Ä si bilä - si nĩ bilä tĩ si bilä onä ě bilä	midvi sowa bile - nĩsowa bile vidvi sta bile onadvi to ě bilu	mĩ somö bila - vĩ sta bila ona so bila Vi stě bilä
--	---	--

Nawüčimö sa

Du stä?

Ä si _____ anu _____ to ě

Toneh.

_____ to ě Mariä.

_____ to ě Tĩna anu Ğwän.

_____ to ě Tĩna.

_____ to so Toneh, Mariä, Tĩna anu

Ğwän.

_____ sowa Anä ano Luwuđi.

_____ si Toneh.

(Vide ċi ti si napisul prow ta-na päđine 48)

Napĩše po nās

Io sono Maria. Tu sei Giovanni. Lei ě Tina e lui ě Luigi. Noi siamo Anna e Antonio.

.....

.....

.....

.....

(Vide ċi ti si napisul prow ta-na päđine 48)

Igrejmö

Ä
Onä
Tĩ
Mĩ
One
Ona

Loro (esse)
Tu
Lei
Io
Noi
Loro (essi)

M

Ä si mlad
ti si mlad
un ë mlad

midwa sowä mladä
vidwa stä mladä
onadwa to ë mladu

mï somö mlade
vï sta mlade
one so mlade
Vï stë mlad

Ž

Ä si mladä
ti si mladä
onä ë mladä

midvi sowa mlade
vidvi sta mlade
onadvi to ë mladu

mï somö mlada
vï sta mlada
ona so mlada
Vï stë mladä

tust /tustä
süh / sühä
mlad / mladä

stär / starä
vësul / vësälä

lačän / lačnä
žeän / žejnä
trüdän / trüdnä

nizäk / nizkä
lehäk / lehkä
okrogul / okroglä

visök / visokä
dobär / dobrä
čarnjël / čarnjalä
zalën / zalanä

Nawüčimö sa

Ë, somö, sowä, stä, stä, se, so, sowä, so, ë, se, se

Vidvi _____ lačne.

Vï _____ žejne.

Mï _____ lačne.

Onä _____ trüdnä.

Ä _____ mladä.

One _____ stare.

Ä (ž) anu Mariä _____ žejne.

Toneh, Ğwän anu Luwuği _____ lačne.

Midvi _____ tuste.

Un _____ süh.

Ä _____ stär.

Ti _____ mlad.

(Vide ci ti si napisul prow ta-na pagine 48)

Pravej lajät

Natik, natik,
gorë na Brig,
ë na valikä rüsä jid,
ta-za Lazän möčicä,
ta-na Prodë sër w ponöw.

Napiše po näs

Io sono stanca. _____

Antonio è stanco. _____

Anna è stanca. _____

Tu sei giovane. _____

Noi due siamo vecchi. _____

Voi due siete magri. _____

Noi siamo affamati. _____

Voi siete assetati. _____

(Vide ci ti si napisul prow ta-na pagine 48)

Igrejmö

Io sono Valentina.

Onä to ë Anä.

Lei è Anna.

Vidwa sta Toneh anu Ğwän.

Lui è Luigi.

Mï somö Anä, Ğwän anu
Toneh.

Noi due siamo Anna e
Maria.

Un to ë Luuđe.

Voi due siete Giuliano e
Andrea

Midvi sowä Anä anu Mariä.

Ä si Tinä.

Noi siamo Anna,
Giovanni e Antonio.

Vidwa sta Giuliano anu An-
drea.

Voi siete Antonio e Gio-
vanni.

(Vide ci ti si napisul prow ta-na pagine 48)

Napíše po nās

Io sono stanca. _____

Io sono assetata. _____

Io non sono giovane (ž). _____

Tu sei Antonio. _____

Tu sei giovane (m). _____

Tu non sei Anna. _____

Lui è alto. _____

Antonio è stanco. _____

Anna non è stanca. _____

Noi due siamo Giovanni e Tina. _____

Noi due siamo vecchi. _____

Noi due non siamo magri. _____

Voi due siete Andrea e Giuliano. _____

Noi siamo affamati. _____

Noi siamo affamate. _____

Noi non siamo Maria e Anna. _____

Voi siete contente. _____

Voi siete Luigi, Giovanni e Anna.

Voi non siete assetati. _____

Napíše po nās

Io ero stanca. _____

Io ero assetata. _____

Io non ero giovane (ž). _____

Tu eri allegro. _____

Tu eri giovane (m). _____

Tu non eri magra. _____

Lui era alto. _____

Antonio era stanco. _____

Anna non era stanca. _____

Noi due eravamo giovani (m). _____

Noi due eravamo vecchie. _____

Noi due non eravamo magri. _____

Voi due eravate grassi. _____

Noi eravamo affamati. _____

Voi eravate assetati. _____

Noi eravamo affamate. _____

Voi eravate contente. _____

Voi non eravate stanchi e affamati.

Voi non eravate assetati. _____

(Vide či ti si napìsul prow ta-na pagìne 48)

Laejmö

NA LIPÄ FJĚŠTÄ TA-NA SUBICE

W saböto 20 (dwiste) anu w nadëo 21 (dwiste nu dän) din satembarjä 2003 (dwa mijarjä nu trī) ta-na Subice ë bilä na lipä, bogatä fjěštä.

Tej lani, ta nöwä subaškä asočacjun “ViviStolvizza / Wžij Subico” ë organizalä iso fjěšto za pokazät itö ka nan daë našä zëmjä: krampir, čibülo, strok, sadjë, stärd anu drüga rëče.

Fjěštä ë bilä Ta-par monumintu anu bil kjoško za ëst nu pet anu karjë štuntuw, tuka sa ë molö gledät anu küpet pa kej.

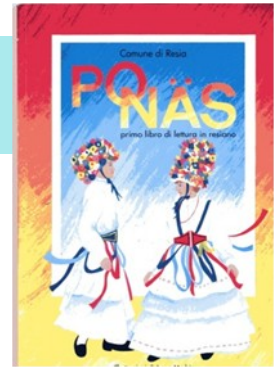
Itö ka to plažalu nejvec, to ë bilä sigür živinä: so bile konjöve, kobila, konjïce, krava anu koza, ka ni so löpu sa pasle ta-na tih bližnjeh tarinjäh, tuka prid so bila njïva.

Živïno ni so o pargnale z Kotä dölu, zajtö ka ta-na Kotë ni so rivale dëlät anu gospodinave so šle spet gorë w Paularo ziz wso živïno, tuka ni maö njeh dum.

Karjë judi ë bilu, suncë löpu grëlu anu wsë to šlö rawnu. Pa itī ka so prodaale ni so bile vësale za wsë itö ka ni so dorivale prodät.

(Publikanu ta pärve vijáč ta-na Növamu Matajurju 25 dnuw satembarjä 2003 pag. 8 / Pubblicato la prima volta sul settimanale Novi Matajur del 25.09.2003 pag. 8)

Tu-w kühinje

Nawüčimö sa

Koj ě tu-w kühinje?

Tu-w kühinje ě ...

(möška basida)

špugert¹/forn, škänj, muğul,
pirun, plät.

(žěnska basida)

jid, tawlä, žlicä, mizä.

(sridnja basida)

//

(möška basida)

Špugert/Forn ě čärn anu bil.

Škänj ě ros anu stär.

Muğul ě prazän.

Pirun ě nów.

Plät ě okrogul.

(žěnska basida)

Jid ě rüsä.

Tawlä ě nizkä.

Žlicä ě nówä.

Mizä ě nizkä.

*bil, bilä, bilu,
čärn, čärnä, čärnu,
nizäk, nizkä, nizku,
nów, nówä, nówu,
okrogul, okroglä, okroglu,
prazän, praznä, praznu,
ros, rüsä, rüsu,
stär, starä, staru.*

¹Aggiornamento di quanto scritto a pag. 135 del *Piccolo dizionario ortografico resiano* / *Mali bisidnik za tö jošť rozajanskě pisanjě* 9

Drüga basida

(möška basida)

Rožec ë stâr.

Saglar/Lavandin ë valem.

Divano ë širök.

Tavajoč ë bil.

(žënska basida)

Vitrinä ë visokä.

Sklëdä ë okroglä.

Televižjun ë nöwä.

<i>bil,</i>	<i>bilä,</i>	<i>bilu,</i>
<i>čärn,</i>	<i>čärnä,</i>	<i>čärnu,</i>
<i>nizäk,</i>	<i>nizkä,</i>	<i>nizku,</i>
<i>nöw,</i>	<i>nöwä,</i>	<i>nöwu,</i>
<i>odğan,</i>	<i>odğanä,</i>	<i>odğanu,</i>
<i>okrogul,</i>	<i>okroglä,</i>	<i>okroglu,</i>
<i>prazän,</i>	<i>prazna,</i>	<i>praznu,</i>
<i>ros,</i>	<i>rüsä,</i>	<i>rüsu,</i>
<i>stâr,</i>	<i>starä,</i>	<i>staru,</i>
<i>širök,</i>	<i>širokä,</i>	<i>širokö</i>

(sridnja basida)

Oknö ë odğanu.

Nawüčimö sa

Špugert/Forn ë _____ anu škänj ë _____.

Muğul ë _____ anu pirun ë _____.

Plät ë _____ anu rožec ë _____.

Saglar ë _____ anu divano ë _____.

Tavajoč ë _____.

Jid ë _____ anu tawlä ë _____.

Žlicä ë _____ anu mizä ë _____.

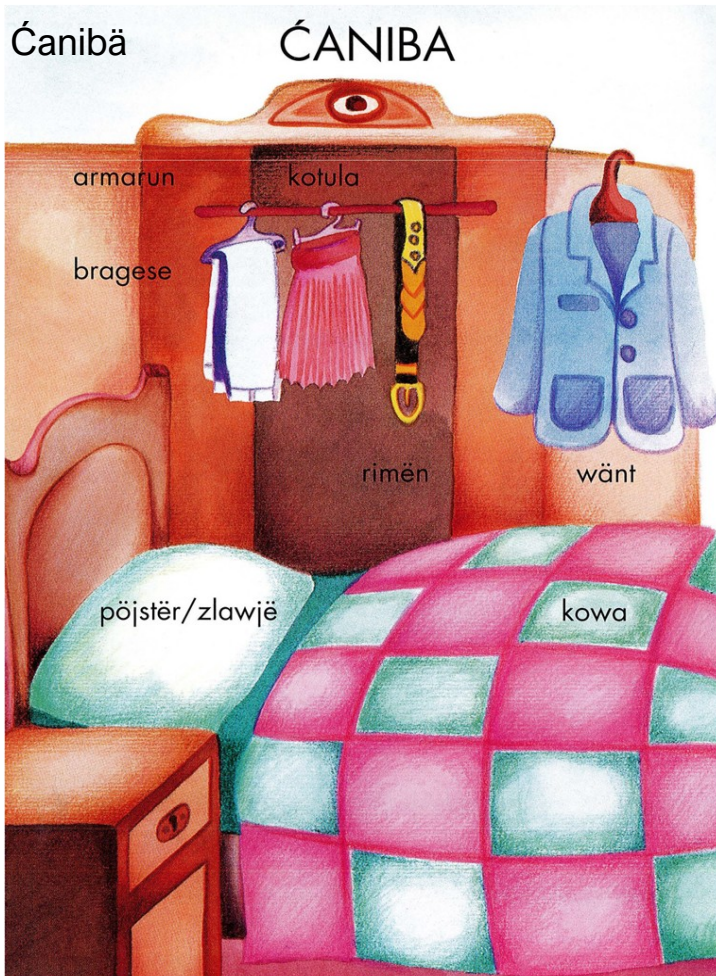
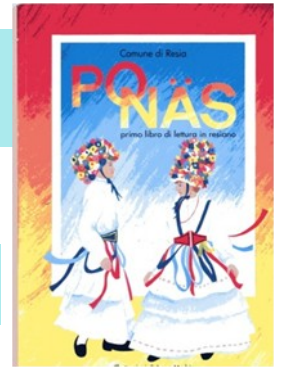
Vitrinä ë _____ anu sklëdä ë _____.

Televižjun ë _____ anu oknö ë _____.

Pravej napisät kej već

Tu-w mëj kühinje ë špugert/forn. Špugert/Forn ë bil anu čärn. Ę škänj anu škänj ë ros anu visök. _____

Tu-w ćanibe

Nawüčimö sa

Koj ë tu-w ćanibe?

Tu-w ćanibe ë ...

(möška basida)

armarun, rimän, pöjstër,
wënt.

(žënska basida)

kotulä, kowä.

(sridnja basida)

//

Tu-w ćanibe so ...

(pluralia tantum)

bragesa.

(möška basida)

Armarun **ë** visök.

Rimän **ë** dug.

Wënt **ë** nöw.

Pöjstër **ë** nöw.

(žënska basida)

Kotulä **ë** dugä.

Kowä **ë** visokä.

(pluralia tantum)

Bragesa **so** stara.

dug, dugä, dugu,
kratäk, kratkä, kratku,
nöw, nöwä, nöwu,
stär, starä, staru,
visök, visokä, visokö.

növa,
duga,
kratka.

Drüga basida

(möška basida)

Kavantör **ë** stār.

Komodīn **ë** nīzāk.

Tapeto **ë** širök.

Bokal **ë** bil.

<i>dug,</i>	<i>dugä,</i>	<i>dugu,</i>
<i>kratäk,</i>	<i>kratkä,</i>	<i>kratku,</i>
<i>nīzäk,</i>	<i>nīzkä,</i>	<i>nīzku,</i>
<i>nöw,</i>	<i>nöwä,</i>	<i>nöwu,</i>
<i>stār,</i>	<i>starä,</i>	<i>staru,</i>
<i>visök,</i>	<i>visokä,</i>	<i>visokö.</i>

(žēnska basida)

Plahütä **ë** bilä.

Kocä **ë** nöwä.

Plümä **ë** starä.

(sridnja basida)

Borö **ë** visokö.

Nawüčimö sa

Armarun **ë** _____ anu rimän **ë** _____.

Wänt **ë** _____ anu pöjstēr **ë** _____.

Kavantör **ë** _____ anu tapeto **ë** _____.

Bokal **ë** _____ anu kotulä **ë** _____.

Kowä **ë** _____ anu plahütä **ë** _____.

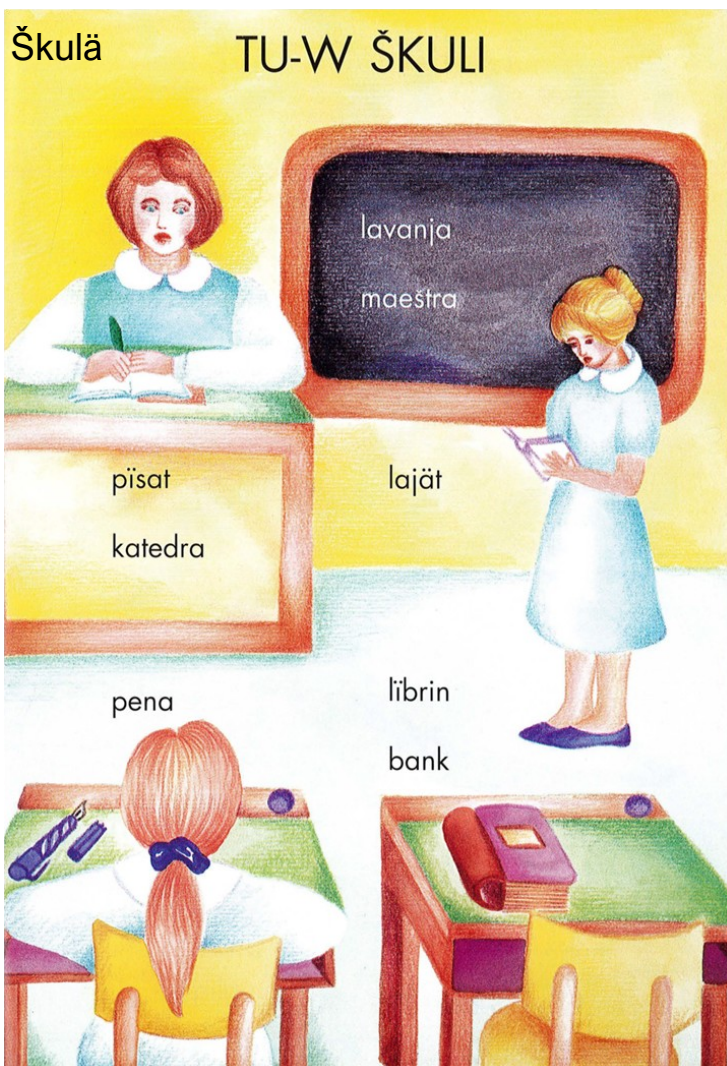
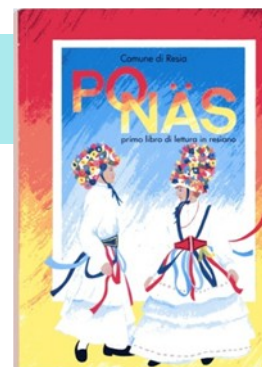
Kocä **ë** _____ anu plümä **ë** _____.

Borö **ë** _____.

Pravej napisät kej već

Tu-w mēj ćanibe **ë** armarun. Armarun **ë** nöw anu visök. **Ë** _____

Tu-w škule

Nawüčimö sa

Koj ë tu-w škule?

Tu-w škule ë ...

(möška basida)
libre, bank.

(žėnska basida)
lavanjä, maešträ, katedrä,
penä.

(sridnja basida)
//

(möška baside)
Libre ë valem.
Bank ë nizäk.

(žėnska basida)
Lavanjä ë čarnä.
Maešträ ë mladä.
Katedrä ë rüsä anu zalanä.
Penä ë valikä.

<i>bil,</i>	<i>bilä,</i>	<i>bilu,</i>
<i>čarn,</i>	<i>čarnä,</i>	<i>čarnu,</i>
<i>mlad,</i>	<i>mladä,</i>	<i>mladu,</i>
<i>nizäk,</i>	<i>nizkä,</i>	<i>nizku,</i>
<i>ros,</i>	<i>rüsä,</i>	<i>rüsu,</i>
<i>valem,</i>	<i>valikä,</i>	<i>valiku,</i>
<i>zalen,</i>	<i>zalanä,</i>	<i>zalanö.</i>

Drüga basida

(möška basida)

Kwaderno **ë** stār.

Križ **ë** nōw.

Kompjutār **ë** valek.

Termošifun **ë** širök.

Penarelo **ë** čärn.

Špičalapež **ë** stār.

<i>bil,</i>	<i>bilä,</i>	<i>bilu,</i>
<i>čärn,</i>	<i>čärnä,</i>	<i>čärnu,</i>
<i>mlad,</i>	<i>mladä,</i>	<i>mladu,</i>
<i>nizäk,</i>	<i>nizkä,</i>	<i>nizku,</i>
<i>ros,</i>	<i>rüsä,</i>	<i>rüsu,</i>
<i>valek,</i>	<i>valikä,</i>	<i>valiku.</i>

(žěnska basida)

Škwadrä **ë** dugä.

Gomä **ë** nōwä.

Ćartä **ë** starä.

(sridnja basida)

Oknö **ë** širokō.

Nawüčimö sa

Libre **ë** _____ anu bank **ë** _____.

Kwaderno **ë** _____ anu križ **ë** _____.

Kompjutār **ë** _____ anu termošifun **ë** _____.

Penarelo **ë** _____ anu špičalapež **ë** _____.

Lavanjä **ë** _____ anu maešträ **ë** _____.

Katedrä **ë** _____ anu penä **ë** _____.

Škwadrä **ë** _____ anu gomä **ë** _____.

Ćartä **ë** _____ anu oknö **ë** _____.

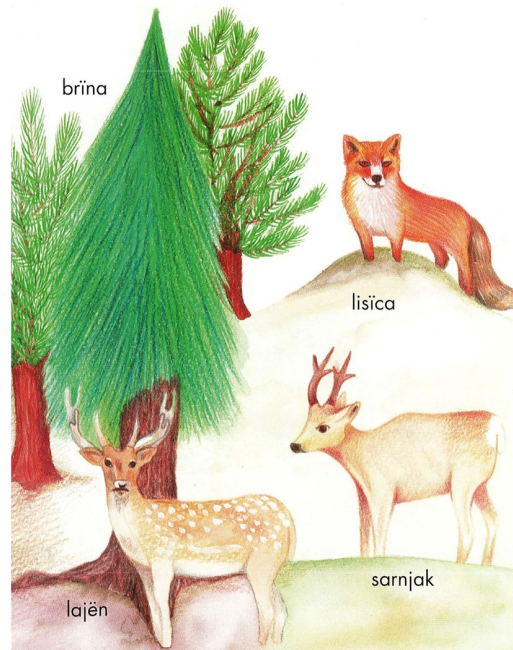
Pravej napisät kej već

Tu-w měj škule **ë** katedrä. Katedrä **ë** nōwä anu visokä. **Ë** _____

Tu-w gozdë

Nawüchimö sa

Koj ë tu-w gozdë?

Tu-w gozdë ë ...

(mōška basida)
laën, sarnjak.

(žēnska basida)
brīnā, lisīcā,
kuküvicā,
čamurčā,
vēvaricā, kačā.

(mōška basida)
Laën ë valem.
Sarnjak ë duji.

(žēnska basida)
Brīnā ë zalanā.
Lisīcā ë aštot.
Kuküvicā ë duji.
Čamurčā ë duji.
Vēvaricā ë žvelt.
Kačā ë dugā.

(sridnja basida)
Gnjizdu ë okrogul.

aštot,	aštot,	aštot,
dug,	dugā,	dugu,
duji,	duji,	duji,
okrogul,	okroglā,	okroglu,
ros,	rūsa,	rūsu,
valem,	valīkā,	valīku,
zalanē,	zalanā,	zalanō,
žvelt,	žvelt,	žvelt.

Drüga basida

(mōška basida)

Gazbäc **ë** stār.

Uk **ë** duji.

Madvöd **ë** valek.

(žēnska basida)

Prapalīcā **ë** rūsā.

Smirēkā **ë** visokā.

Balīcā **ë** starā.

(sridnja basida)

Malanjē **ë** dobrō.

aštōt,	aštōt,	aštōt,
dobar,	dobrā,	dobrō,
dug,	dugā,	dugu,
duji,	duji,	duji,
okrogul,	okroglā,	okroglu,
ros,	rūsā,	rūsu,
valek,	valīkā,	valīku,
zalēn,	zalanā,	zalanō,
žvelt,	žvelt,	žvelt.

Nawüčimō sa

Laēn **ë** _____ anu sarnjak **ë** _____.

Gazbäc **ë** _____ anu uk **ë** _____.

Madvöd **ë** _____ anu brīnā **ë** _____.

Lisīcā **ë** _____ anu kuküvicā **ë** _____.

Čamurčā **ë** _____ anu vēvaricā **ë** _____.

Kačā **ë** _____ anu prapalīcā **ë** _____.

Smirēkā **ë** _____ anu balīcā **ë** _____.

Gnjīzdu **ë** _____ anu malanjē **ë** _____.

Pravej napisät kej već

Tu-w gozdē **ë** lisīcā anu uk. Lisīcā **ë** aštōt anu uk **ë** valek. _____

Nawüčimö sa

Tu-w kühinje **ë** ... In cucina **c'è** ...

Špuhert/forn, sarnjak, kotulä, tawlä, penä, plät, muğul, žličä, jid, armarun, kowä, rimän, čamurčä, wänt, pöjstër, lavanjä, maešträ, bank, gnjizdu, mizä, škänj, katedrä, brinä, lisicä, laën, libre, kuküvicä, vēvaricä, pirun, kačä.

Tu-w čanibe **ë** ...

Špuhert/forn, sarnjak, kotulä, tawlä, penä, plät, muğul, žličä, jid, armarun, kowä, rimän, čamurčä, wänt, pöjstër, lavanjä, maešträ, bank, gnjizdu, mizä, škänj, katedrä, brinä, lisicä, laën, libre, kuküvicä, vēvaricä, pirun, kačä.

Tu-w škole **ë** ...

Špuhert/forn, sarnjak, kotulä, tawlä, penä, plät, muğul, žličä, jid, armarun, kowä, rimän, čamurčä, wänt, pöjstër, lavanjä, maešträ, bank, gnjizdu, mizä, škänj, katedrä, brinä, lisicä, laën, libre, kuküvicä, vēvaricä, pirun, kačä.

Tu-w gozdë **ë** ...

Špuhert/forn, sarnjak, kotulä, tawlä, penä, plät, muğul, žličä, jid, armarun, kowä, rimän, čamurčä, wänt, pöjstër, lavanjä, maešträ, bank, gnjizdu, mizä, škänj, katedrä, brinä, lisicä, laën, libre, kuküvicä, vēvaricä, pirun, kačä.

Špuhert/Forn **ë** tu-w ... (kühinje, čanibe, škole, gozdë) Il forno **è** in (cucina, ...)

Špuhert/forn, sarnjak, kotulä, tawlä, penä, plät, muğul, žličä, jid, armarun, kowä, rimän, čamurčä, wänt, pöjstër, lavanjä, maešträ, bank, gnjizdu, mizä, škänj, katedrä, brinä, lisicä, laën, libre, kuküvicä, vēvaricä, pirun, kačä.

Pravejmö račet šcë nur

(mōška basida)

Špuhert/Forn, sarnjak, plät, muğul, armarun, rimän, wänt, pöjstër, bank, škänj, laën, libre, pirun.

aštot, aštot, aštot

= *intelligente, sveglio*

bil, bilä, bilu

= *bianco*

čärn, čärnä, čärnu

= *nero*

dobar, dobrä, dobrö

= *buono*

dug, dugä, dugu

= *lungo*

duji, duji, duji

= *selvatico*

kratäk, kratkä, kratku

= *corto*

mlad, mladä, mladu

= *giovane*

nizäk, nizkä, nizku

= *basso*

nöw, nöwä, nöwu

= *nuovo*

odğan, odğanä, odğanu

= *aperto*

okrogul, okroglä, okroglu

= *rotondo*

prazän, praznä, praznu

= *vuoto*

ros, rüsä, rüsu

= *giallo, marrone chiaro*

stär, starä, staru

= *vecchio*

širök, širokä, širokö

= *largo*

valek, valikä, valiku

= *grande*

visök, visokä, visokö

= *alto*

zalën, zalanä, zalanö

= *verde*

žvelt, žvelt, žvelt

= *veloce*

Ižimplinave

Špuhert/Forn **ë** čärn anu *bil*.

Kotulä **ë** *starä*.

Gnjizdu **ë** *okroglu*.

Bragesa **so**

Napíše po näs

Nella cucina c'è il forno. Il forno è bianco e nero. C'è il tavolo. Il tavolo è vecchio e largo. C'è la sedia. La sedia è gialla e nuova. Il divano è lungo e la panca è vecchia. La vetrina è alta e il televisore è nuovo. La finestra è larga e aperta.

Nella camera c'è l'armadio. L'armadio è alto e nero. C'è il letto. Il letto è basso e vecchio. Nella mia camera c'è il comodino. Il comodino è basso e bianco. C'è il tappeto. Il tappeto è corto. La coperta è vecchia e il comò è nuovo.

Nella scuola c'è la cattedra. La cattedra è alta e nuova. C'è la maestra. La maestra è giovane. Nella mia scuola il banco è basso e vecchio e il libro è nuovo. Il pennarello è verde e la gomma è bianca. La penna è rossa.

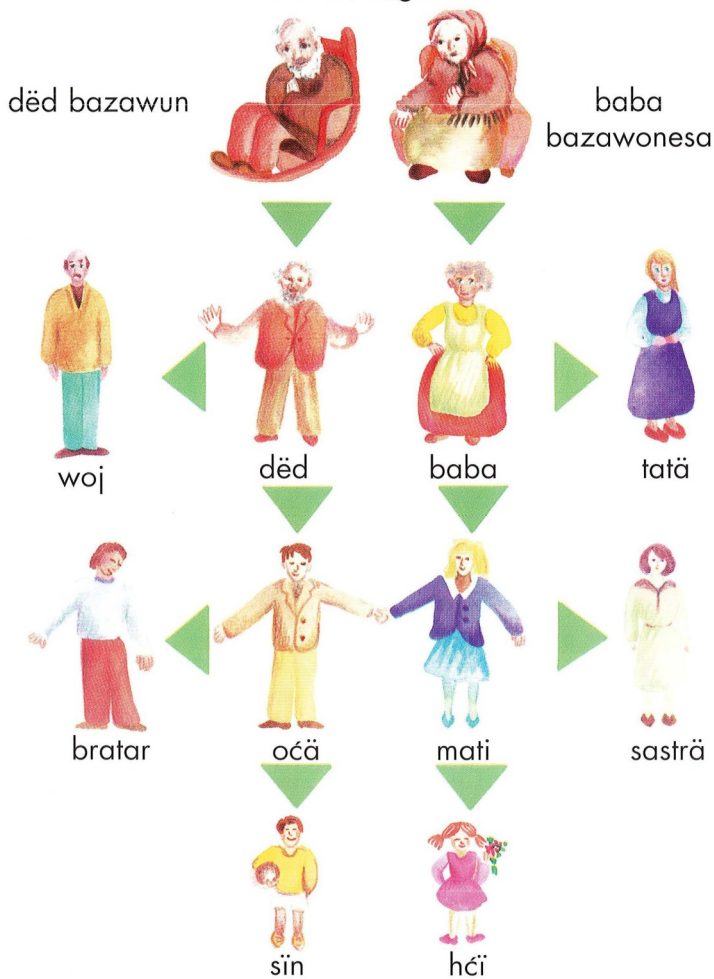
Nel bosco c'è la volpe. La volpe è selvaggia. Nel bosco c'è il lupo. Il lupo è vecchio. Nel bosco c'è il cervo. Il cervo è grande. C'è il capriolo. Il capriolo è vecchio. Nel bosco c'è il pino nero. Il pino nero è verde. Nel bosco c'è il nido. Il nido è tondo.

(Vide cí ti se napísul prow ta-na pagine 48)

Tu-w famee

Fameä

FAMEJA

(mōška basida)

Däd bazawun **ë** stār anu süh.

Woj **ë** mlad.

Däd **ë** glüh.

Bratär **ë** tust.

Ocä **ë** trüdän.

Sïn **ë** vësul.

(žënska basida)

Babä bazawonesa **ë** starä anu sühä.

Babä **ë** glühä.

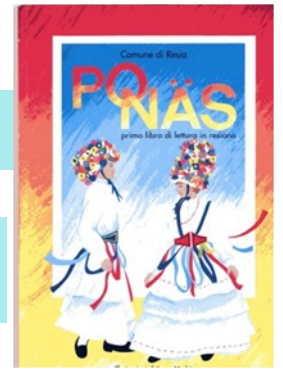
Tatä **ë** starä.

Mate **ë** trüdnä.

Sasträ **ë** sühä.

Hcï **ë** vësalä.

Nawüčimö sa

Du **ë** tu-w famee?

Tu-w famee ë ...

(mōška basida)

däd bazawun, woj, däd,
bratär, ocä, sïn.

(žënska basida)

babä bazawonesa, babä,
tatä, mate, sasträ, hcï.

(sridnja basida)

//

Du **ë** tu-w **tvëj** famee?

Tu-w mëj famee ë ...

glüh,	glühä,	glühu,
mlad,	mladä,	mladu,
nizäk,	nizkä,	nizku,
stär,	starä,	staru,
süh,	sühä,	sühu,
tust,	tustä,	tustu,
trüdän,	trüdnä,	trüdnü,
vësul,	vësalä,	vësalu,
visök,	visokä,	visokö.

Drüga basida

(möška basida)

Test **ë** visök anu süh.

Zet **ë** mlad.

Muž (marito) **ë** vësul.

Junak **ë** lip.

Tatić **ë** trüdän.

Kunjad **ë** glüh.

Navöwd **ë** mlad.

(ženska basida)

Teščä **ë** sühä anu visokä.

Navěstä **ë** mladä.

Žanä (mogle) **ë** lipä.

Lopä **ë** visokä.

Mamä **ë** trüdnä.

<i>lip,</i>	<i>lipä,</i>	<i>lipu,</i>
<i>glüh,</i>	<i>glühä,</i>	<i>glühu,</i>
<i>mlad,</i>	<i>mladä,</i>	<i>mladu,</i>
<i>nizäk,</i>	<i>nizkä,</i>	<i>nizku,</i>
<i>stär,</i>	<i>starä,</i>	<i>staru,</i>
<i>süh,</i>	<i>sühä,</i>	<i>sühu,</i>
<i>tust,</i>	<i>tustä,</i>	<i>tustu,</i>
<i>trüdän,</i>	<i>trüdnä,</i>	<i>trüdnü,</i>
<i>vësul,</i>	<i>vësalä,</i>	<i>vësalu,</i>
<i>visök,</i>	<i>visokä,</i>	<i>visokö.</i>

Nawüchimö sa

Ocä **ë** _____ anu mate **ë** _____ .

Död **ë** _____ anu babä **ë** _____ .

Död bazawun **ë** _____ anu babä bazawonesä **ë** _____ .

Bratär **ë** _____ anu sasträ **ë** _____ .

Sin **ë** _____ anu hoi **ë** _____ .

Test **ë** _____ anu teščä **ë** _____ .

Zet **ë** _____ anu navěstä **ë** _____ .

Möj muž **ë** _____ anu mo žanä **ë** _____ .

Möj junak **ë** _____ anu mo lopä **ë** _____ .

Möj tatec **ë** _____ anu mamä **ë** _____ .

Möj navöwd **ë** _____ anu mo njěčä **ë** _____ .

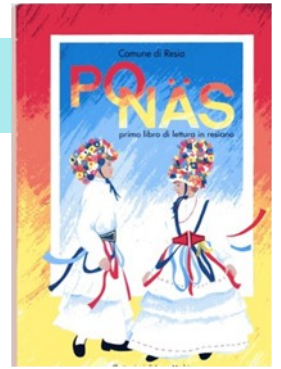
Pravej napisät kej vec

Tu-w mëj famee **ë** död, babä, Död **ë** stär anu babä **ë** starä. _____

Tu-w vase

Nawüchimö sa

Koj ë tu-w vase?

Tu-w vase ë ...

(möška basida)
tūran.

(žënska basida)
cirkuw, špacariä/farmačią,
pöštä, goricä, butëgä, hišä.

(sridnja basida)
oknö.

(möška basida)
Tūran **ë** visök.

(žënska basida)
Cirkuw **ë** visokä.

Špacariä/farmačią **ë** nizkä.

Pöštä **ë** nöwä.

Goricä **ë** starä.

Butëgä **ë** zalanä.

Hišä **ë** nizkä.

(sridnja basida)
Oknö **ë** nöwu anu širokö.

<i>bil,</i>	<i>bilä,</i>	<i>bilu,</i>
<i>čärn,</i>	<i>čärnä,</i>	<i>čärnu,</i>
<i>nizäk,</i>	<i>nizkä,</i>	<i>nizku,</i>
<i>nöw,</i>	<i>nöwä,</i>	<i>nöwu,</i>
<i>širök,</i>	<i>širokä,</i>	<i>širokö,</i>
<i>stär,</i>	<i>starä,</i>	<i>staru,</i>
<i>ros,</i>	<i>rüsä,</i>	<i>rüsu,</i>
<i>visök,</i>	<i>visokä,</i>	<i>visokö,</i>
<i>zalën,</i>	<i>zalanä,</i>	<i>zalanö.</i>

Drüga basida

(möška basida)

Ošpadal ë visök anu bil.

Albergo ë stär.

Muzeo ë nöw.

Ğüg ë dug.

Must ë visök.

Ambulatoreh ë nızäk.

<i>bil,</i>	<i>bilä,</i>	<i>bilu,</i>
<i>čärn,</i>	<i>čärnä,</i>	<i>čärnu,</i>
<i>nızäk,</i>	<i>nızkä,</i>	<i>nızku,</i>
<i>nöw,</i>	<i>nöwä,</i>	<i>nöwu,</i>
<i>rüs,</i>	<i>rüsä,</i>	<i>rüsu,</i>
<i>stär,</i>	<i>starä,</i>	<i>staru,</i>
<i>širök,</i>	<i>širokä,</i>	<i>širokö,</i>
<i>visök,</i>	<i>visokä,</i>	<i>visokö,</i>
<i>zalën,</i>	<i>zalanä,</i>	<i>zalanö.</i>

(ženska basida)

Bančä ë nöwä.

Bibliotekä/Hiša lıbrinuw ë valıkä.

Uštiriä ë starä.

Cěstä ë širokä.

Nawüčimö sa

Türän ë _____ anu cirkuw ë _____ .

Špacariä/farmačiä ë _____ anu pöštä ë _____ .

Cěstä ë _____ anu gorıcä ë _____ .

Hiša ë _____ anu oknö ë _____ .

Uštiriä ë _____ anu albergo ë _____ .

Muzeo ë _____ anu bibliotekä ë _____ .

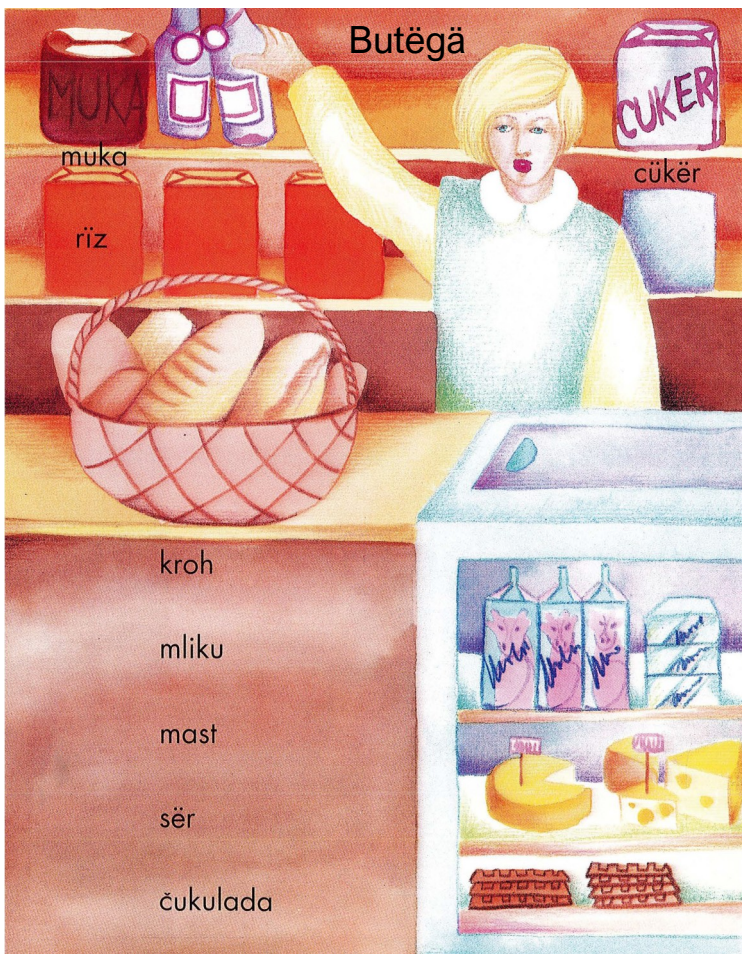
Bančä ë _____ anu must ë _____ .

Ğüg ë _____ anu ošpadal ë _____ .

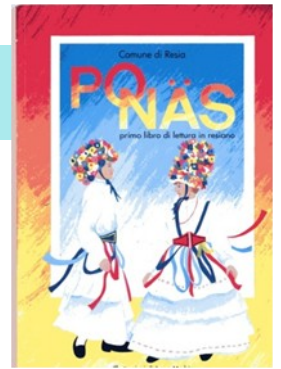
Pravej napisät kej već

Tu-w mëj vase ë türän anu cirkuw. Türän ë visök anu cirkuw ë nızkä. _____

Tu-w butëge

Nawüchimö sa

Koj ë tu-w butëge?

Tu-w butëge ë ...

(möška basida)
cükër, rız, kroh, sër.

(žënska basida)
mukä, mast, čukuladä.

(sridnja basida)
mliku.

(möška basida)
Cükër ë dowč.

Rız ë bil.

Kroh ë stăr.

Sër ë valek.

(žënska basida)
Butëgä ë starä.

Mukä ë rüsä.

Mast ë bilä.

Čukuladä ë čärnä.

(sridnja basida)
Mliku ë bilu.

<i>bil,</i>	<i>bilä,</i>	<i>bilu,</i>
<i>čärn,</i>	<i>čärnä,</i>	<i>čärnu,</i>
<i>dobar,</i>	<i>dobrä,</i>	<i>dobrö,</i>
<i>dowč,</i>	<i>dowč,</i>	<i>dowč,</i>
<i>nöw,</i>	<i>nöwä,</i>	<i>nöwu,</i>
<i>ros,</i>	<i>rüsä,</i>	<i>rüsu,</i>
<i>stär,</i>	<i>starä,</i>	<i>staru,</i>
<i>širök,</i>	<i>širokä,</i>	<i>širokö,</i>
<i>valek,</i>	<i>valikä,</i>	<i>valiku.</i>

Drüga basida

(möška basida)

Saläm **ë** stār.

Krampir **ë** valem.

Češple **ë** dowč.

Strok **ë** bil.

Pirišot **ë** dobar.

(ženska basida)

Flejšä **ë** punčikä.

Sul **ë** fin aliböj groveh.

Hrüškä **ë** dowč.

Čibülä **ë** valikä.

Wödä **ë** pitnä anu märzlä.

Črišnjä **ë** dowč anu čarnjalä.

(sridnja basida)

Ijcë **ë** staru.

Abuku **ë** dowč, valiku anu dobrö.

Vinu **ë** bilu aliböj čärnu.

Žjanjë **ë** bilu anu staru.

<i>bil,</i>	<i>bilä,</i>	<i>bilu,</i>
<i>čarnjël,</i>	<i>čarnjalä,</i>	<i>čarnjalö,</i>
<i>čärn,</i>	<i>čärnä,</i>	<i>čärnu,</i>
<i>dobar,</i>	<i>dobrä,</i>	<i>dobrö,</i>
<i>dowč,</i>	<i>dowč,</i>	<i>dowč,</i>
<i>fin,</i>	<i>fin,</i>	<i>fin,</i>
<i>groveh,</i>	<i>groveh,</i>	<i>groveh,</i>
<i>märzul,</i>	<i>märzlä,</i>	<i>märzlu,</i>
<i>nöw,</i>	<i>nöwä,</i>	<i>nöwu,</i>
<i>pitän,</i>	<i>pitnä,</i>	<i>pitnu,</i>
<i>punčak,</i>	<i>punčikä,</i>	<i>punčiku,</i>
<i>ros,</i>	<i>rüsä,</i>	<i>rüsu,</i>
<i>stär,</i>	<i>stara,</i>	<i>staru,</i>
<i>širök,</i>	<i>širokä,</i>	<i>širokö,</i>
<i>siruw,</i>	<i>sirawä,</i>	<i>sirawu,</i>

Nawüchimö sa

Cükër **ë** _____ anu čukuladä **ë** _____.

Riz **ë** _____ anu mukä **ë** _____.

Kroh **ë** _____ anu mast **ë** _____.

Sër **ë** _____ anu mliku **ë** _____.

Saläm **ë** _____ anu krampir **ë** _____.

Sul **ë** _____ anu hrüškä **ë** _____.

Ijcë **ë** _____ anu abuku **ë** _____.

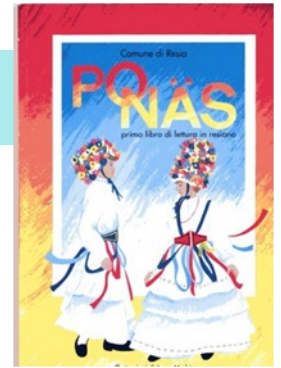
Pravej napisät kej već

Tu-w butëge **ë** kroh anu mliku. Kroh **ë** dobär anu mliku **ë** dowč. _____

Tu-w fjëšte

Nawüchimö sa

Koj ë tu-w fjëšte?

Tu-w fjëšte ë ...

(möška basida)

klabük, pet, pas, ćamažot,
ćrive.

(žënska basida)

cítirä, valíkä cítirä/bünkulä,
srakicä.

(sridnja basida)

//

(möška basida)

Klabük ë visök.

Pet ë ros.

Pas ë stïsnän.

Ćamažot ë ćärn.

Ćrive ë bil.

(žënska basida)

Fjëštä ë starä.

Cítirä ë nówä.

Ta valíkä cítirä/Bünkulä ë valíkä.

Srakicä ë širokä.

<i>bil,</i>	<i>bilä,</i>	<i>bilu,</i>
<i>ćarnjël,</i>	<i>ćarnjalä,</i>	<i>ćarnjalö,</i>
<i>ćärn,</i>	<i>ćärnä,</i>	<i>ćärnu,</i>
<i>dobär,</i>	<i>dobrä,</i>	<i>dobrö,</i>
<i>dug,</i>	<i>dugä,</i>	<i>dugu,</i>
<i>gärd,</i>	<i>gärdä,</i>	<i>gärdu,</i>
<i>nów,</i>	<i>nówä,</i>	<i>nöwu,</i>
<i>pokröän,</i>	<i>pokröänä,</i>	<i>pokröanu,</i>
<i>ros,</i>	<i>rüsä,</i>	<i>rüsu,</i>
<i>širök,</i>	<i>širokä,</i>	<i>širokö,</i>
<i>skröän,</i>	<i>skröänä,</i>	<i>skröanu,</i>
<i>stär,</i>	<i>starä,</i>	<i>staru,</i>
<i>stïsnän,</i>	<i>stïsnänä,</i>	<i>stïsnanu,</i>
<i>valek,</i>	<i>valíkä,</i>	<i>valïku,</i>
<i>visök,</i>	<i>visokä,</i>	<i>visokö,</i>
<i>wosäk,</i>	<i>woskä,</i>	<i>wosku,</i>
<i>zalën,</i>	<i>zalanä,</i>	<i>zalanö.</i>

Drüga basida

(möška basida)

Focolët ë pokröän.

Batun ë čarnjël anu valek.

Trak ë dug anu ros.

Črive ë stïsnän.

Kukäc ë stâr.

(žënska basida)

Hlačä ë bilä.

Kotulä ë kratkä anu širokä.

Maškirä ë bilä.

Ćartä ë skröanä.

(sridnja basida)

Oblačilu ë staru.

Vasaë ë valïku.

<i>bil,</i>	<i>bilä,</i>	<i>bilu,</i>
<i>čarnjël,</i>	<i>čarnjalä,</i>	<i>čarnjalö,</i>
<i>čärn,</i>	<i>čärnä,</i>	<i>čärnu,</i>
<i>dobär,</i>	<i>dobrä,</i>	<i>dobrö,</i>
<i>dug,</i>	<i>dugä,</i>	<i>dugu,</i>
<i>frësk,</i>	<i>frëšk,</i>	<i>frëšk,</i>
<i>gärd,</i>	<i>gärdä,</i>	<i>gärdu,</i>
<i>kühän,</i>	<i>kühanä,</i>	<i>kühanu,</i>
<i>lehäk,</i>	<i>lehkä,</i>	<i>lehku,</i>
<i>nöw,</i>	<i>nöwä,</i>	<i>nöwu,</i>
<i>pokröän,</i>	<i>pokröanä,</i>	<i>pokröanu,</i>
<i>prazän,</i>	<i>praznä,</i>	<i>praznu,</i>
<i>punčäk,</i>	<i>punčikä,</i>	<i>punčiku,</i>
<i>ros,</i>	<i>rüsä,</i>	<i>rüsu,</i>
<i>skröän,</i>	<i>skröanä,</i>	<i>skröanu,</i>
<i>stâr,</i>	<i>starä,</i>	<i>staru,</i>
<i>stïsnän,</i>	<i>stïsnanä,</i>	<i>stïsnanu,</i>
<i>sïruw,</i>	<i>sïrawä,</i>	<i>sïrawu,</i>
<i>šïrök,</i>	<i>šïrokä,</i>	<i>šïrokö,</i>
<i>težäk,</i>	<i>težkä,</i>	<i>težku,</i>
<i>valek,</i>	<i>valïkä,</i>	<i>valïku,</i>
<i>visök,</i>	<i>visokä,</i>	<i>visokö,</i>
<i>zalën,</i>	<i>zalanä,</i>	<i>zalanö.</i>

Nawüčimö sa

Klabük ë _____ anu pet ë _____ .

Pet ë _____ anu pas ë _____ .

Ćamažot ë _____ anu črive ë _____ .

Batun ë _____ anu focolët ë _____ .

Trak ë _____ anu kukäc ë _____ .

Fjëštä ë _____ anu cïtirä ë _____ .

Ta valïkä cïtirä/Bünkulä ë _____ anu srakicä ë _____ .

Hlačä ë _____ anu maškirä ë _____ .

Oblačilu ë _____ anu vasaë ë _____ .

Pravej napïsäť kej već

Tu-w fjëšte ë cïtirä anu ta valïkä cïtirä/bünkulä. Cïtirä ë starä anu ta valïkä cïtirä/bünkulä ë nöwä. _____

Nawüčimö sa

Tu-w famee **ë** ... In famiglia **c'è** ...

türän, död bazawun, pas, poštä, ta valikä cītirä/bünkulä, woj, död, sër, bratär, mliku, oblačilu, sīn, oknö, babä bazawonesä, cükër, babä, mast, tatä, mate, hcī, väs, ćamažot, cirkuw, špacariä/farmačiä, goricä, črive, butëgä, hiša, rīz, kroh, mukä, klabük, čukuladä, pet, cītirä, sasträ, srakicä, oćä, vasaë.

Tu-w vase **ë** ...

türän, död bazawun, pas, poštä, ta valikä cītirä/bünkulä, woj, död, sër, bratär, mliku, oblačilu, sīn, oknö, babä bazawonesä, cükër, babä, mast, tatä, mate, hcī, väs, ćamažot, cirkuw, špacariä/farmačiä, goricä, črive, butëgä, hiša, rīz, kroh, mukä, klabük, čukuladä, pet, cītirä, sasträ, srakicä, oćä, vasaë.

Tu-w butëge **ë** ...

türän, död bazawun, pas, poštä, ta valikä cītirä/bünkulä, woj, död, sër, bratär, mliku, oblačilu, sīn, oknö, babä bazawonesä, cükër, babä, mast, tatä, mate, hcī, väs, ćamažot, cirkuw, špacariä/farmačiä, goricä, črive, butëgä, hiša, rīz, kroh, mukä, klabük, čukuladä, pet, cītirä, sasträ, srakicä, oćä, vasaë.

Tu-w fjěšte **ë** ...

türän, död bazawun, pas, poštä, ta valikä cītirä/bünkulä, woj, död, sër, bratär, mliku, oblačilu, sīn, oknö, babä bazawonesä, cükër, babä, mast, tatä, mate, hcī, väs, ćamažot, cirkuw, špacariä/farmačiä, goricä, črive, butëgä, hiša, rīz, kroh, mukä, klabük, čukuladä, pet, cītirä, sasträ, srakicä, oćä, vasaë.

Pravejmö raćet šćë nur

(möška basida)

türän, död bazawun, pas, woj, död,
sër, bratär, sīn, cükër, ćamažot,
črive, rīz, kroh, klabük, pet, oćä.

(ženska basida)

poštä, ta valikä cītirä/bünkulä, babä
bazawonesä, babä, mast, tatä,
mate, hcī, väs, cirkuw, špacariä/
farmačiä, goricä, butëgä, hiša,
mukä, čukuladä, cītirä, sasträ,
srakicä.

(sridnja basida)

mliku, oblačilu, oknö, vasaë.

Ižimlinave

Türän **ë** visök anu stär.

Poštä **ë** nówä.

Mliku **ë** bilu.

<i>bil,</i>	<i>bilä,</i>	<i>bilu,</i>
<i>čarnjël,</i>	<i>čarnjalä,</i>	<i>čarnjalö,</i>
<i>čärn,</i>	<i>čärnä,</i>	<i>čärnu,</i>
<i>dobär,</i>	<i>dobrä,</i>	<i>dobrö,</i>
<i>fin,</i>	<i>fin,</i>	<i>fin,</i>
<i>lip,</i>	<i>lipä,</i>	<i>lipu,</i>
<i>glüh,</i>	<i>glühä,</i>	<i>glühu,</i>
<i>groveh,</i>	<i>groveh,</i>	<i>groveh,</i>
<i>mlad,</i>	<i>mladä,</i>	<i>mladu,</i>
<i>märzul,</i>	<i>märzlä,</i>	<i>märzlu,</i>
<i>nīzäk,</i>	<i>nīzkä,</i>	<i>nīzku,</i>
<i>nöw,</i>	<i>nöwä,</i>	<i>nöwu,</i>
<i>pītän,</i>	<i>pītna,</i>	<i>pītnu,</i>
<i>punčäk,</i>	<i>punčikä,</i>	<i>punčiku,</i>
<i>ros,</i>	<i>rüsä,</i>	<i>rüsu,</i>
<i>stär,</i>	<i>starä,</i>	<i>staru,</i>
<i>süh,</i>	<i>sühä,</i>	<i>sühu,</i>
<i>širök,</i>	<i>širokä,</i>	<i>širokö,</i>
<i>tust,</i>	<i>tustä,</i>	<i>tustu,</i>
<i>trüdän,</i>	<i>trüdnä,</i>	<i>trüdnü,</i>
<i>věsul,</i>	<i>věsalä,</i>	<i>věsalu,</i>
<i>valek,</i>	<i>valikä,</i>	<i>valiku,</i>
<i>visök,</i>	<i>visokä,</i>	<i>visokö,</i>
<i>zalën,</i>	<i>zalanä,</i>	<i>zalanö.</i>

Napíše po nās

In famiglia c'è il nonno. Il nonno è vecchio e sordo. Nella mia famiglia c'è la nonna. La nonna è vecchia e sorda. Nella mia famiglia c'è lo zio. Lo zio è giovane e magro. C'è anche la zia. La zia è alta e grassa.

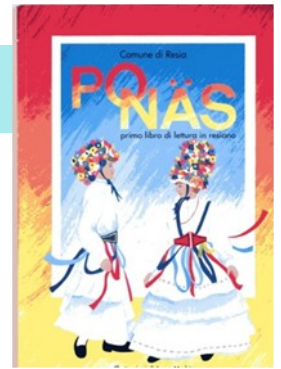
Nel mio paese c'è la chiesa. La chiesa è grande e gialla. C'è il campanile. Il campanile è alto e bianco. C'è la bottega. La bottega è vecchia. C'è la piazza. La piazza è nuova. C'è l'osteria. L'osteria è vecchia. C'è il museo. Il museo è nuovo.

Nella bottega c'è il pane. Il pane è buono. C'è il formaggio. Il formaggio è vecchio. C'è il salame. Il salame è buono. C'è la cioccolata. La cioccolata è bianca o nera. C'è anche il burro. Il burro è bianco. C'è il latte. Il latte è bianco. C'è la grappa. La grappa è vecchia.

Nella festa c'è il violino. Il violino è vecchio. Il violoncello è nuovo. Il cappello è nero e il gilè è rosso. La cintura è rossa e alta. La scarpa è nera e nuova. La camicia è bianca e vecchia. La maschera è bianca e rossa. Il nastro è verde.

(Vide ċi ti se napisul prow ta-na pagine 49)

Tu-w carkvë

Nawüchimö sa

Koj ë tu-w carkvë?

Tu-w carkvë ë ...

(mōška basida)

anjul, ëru, gowtar, ta svete.

(žënska basida)

sviçä, stölicä, kopicä.

(sridnja basida)

//

(pluralia tantum)

//

(mōška basida)

Anjul ë visök.

Ëru ë mlad.

Gowtar ë valek.

Ta svete ë bil.

(žënska basida)

Stölicä ë starä.

Kopicä ë nōwä.

<i>bil,</i>	<i>bilä,</i>	<i>bilu,</i>
<i>čärn,</i>	<i>čärnä,</i>	<i>čärnu,</i>
<i>dobär,</i>	<i>dobrä,</i>	<i>dobrö,</i>
<i>mlad,</i>	<i>mladä,</i>	<i>mladu,</i>
<i>nöw,</i>	<i>nōwä,</i>	<i>nöwu,</i>
<i>ros,</i>	<i>rüsä,</i>	<i>rüsu,</i>
<i>širök,</i>	<i>širokä,</i>	<i>širokö,</i>
<i>stär,</i>	<i>starä,</i>	<i>staru,</i>
<i>valek,</i>	<i>valikä,</i>	<i>valiku,</i>
<i>visök,</i>	<i>visokä,</i>	<i>visokö,</i>
<i>zalën,</i>	<i>zalanä,</i>	<i>zalanö,</i>
<i>žignän,</i>	<i>žignanä,</i>	<i>žignanu.</i>

Drüga basida

(möška basida)

Kwadre ë **visök**. Tu-w carkvë ë dan **visöke** kwadre.

Ëru ë **stär**. Tu-w carkvë ë dan **stare** ëru.

Križ ë **valek**. Tu-w carkvë ë dan **valike** križ.

(ženska basida)

Wödä ë **žignanä**. Ta **žignanä** wödä ë tu-w carkvë.

Balaušträ ë **dugä**. Tu-w carkvë ë nä **dugä** balaušträ.

Kločä ë **širokä**. Tu-w carkvë ë nä **širokä** kločä.

(sridnja basida)

Öë ë **žiganu**. Tö **žiganë** öë ë tu-w carkvë.

Oknö ë **visökö**. Tu-w carkvë ë nö **visökë** oknö.

bile-bil,

čärne-čärn,

duge-dug,

dolč-dolč,

döbre-dobär,

mlade-mlad,

növe-nöw,

rüse-ros,

širöke-širök,

stare-stär,

svete-svet,

valike-valek,

visöke-visök,

zalëne-zalën,

žigane-žignän,

bilä-bilä,

čärnä-čärnä,

dugä-dugä,

dolč-dolč,

döbrä-dobrä,

mladä-mladä,

nöwä-nöwä,

rüsä-rüsä,

širökä-širokä,

starä-starä,

svetä-svetä,

valikä-valikä,

visökä-visökä,

zalënä-zalanä,

žignanä-žignanä, žiganë-žiganu.

bilë-bilu,

čärnë-čärnu,

dugë-dugu,

dolč-dolč,

döbrë-dobró,

mladë-mladu,

növä-nöwu,

rüsë-rüsu,

širökë-širokö,

starë-staru,

svetë-svetu,

valikë-valiku,

visökë-visokö,

zalënë-zalanö,

Pravej napisät

Anjul ë _____ anu ëru ë _____. Tu-w carkvë ë dan _____ anjul anu dan _____ ëru.

Gowtar ë _____ anu ta svete ë _____. Tu-w carkvë ë dan _____ gowtar anu dan _____ svete.

Kwadre ë _____. Tu-w carkvë ë dan _____ kwadre.

Križ ë _____ anu wödä ë _____. Tu-w carkvë ë dan _____ križ anu ta _____ wödä.

Stölicä ë _____ anu kopicä ë _____. Tu-w carkvë ë nä _____ stölicä anu nä _____ kopicä.

Balaušträ ë _____ anu kločä ë _____. Tu-w carkvë ë nä _____ balaušträ anu nä _____ kločä.

Pravej lajät

Ti hišne / fameä

Dan maje muž
an höde rüde bus,
an gledä tej dan kus,
an rüde težë uz
ma dan valike nus.

Nä valikä babä
sa dilä rüde mladä,
na höde tej na žabä.

Dan lipë sinec
skočüwä tej kozleć,
an gledä tej dan wteć,
an rüde kažë azek.

Nä lipä hčaricä
na höde tej lisicä,
na snëdlä klabasico
nu ji plažä pa tucä.

Articolo determinativo singolare

ta =

tä =

to =

Tu-w carkvë ë **ta** visöke kwadre.

Tu-w carkvë ë **tä** dugä balaušträ.

Tu-w carkvë ë **to** visökë oknö.

Articolo indeterminativo singolare

dan = un, uno

nä = una

no = un, uno (neutro)

Tu-w carkvë ë **dan** visöke kwadre.

Tu-w carkvë ë **nä** dugä balaušträ.

Tu-w carkvë ë **no** visökë oknö.

Pravej lajät

To ë dan **bile** forn. Forn ë **bil**. (normalmente cambia solo in fine di parola)

To ë dan **stare** forn. Forn ë **stär**. (qualche volta cambia nella stessa parola)

To ë nä **bilä** tawlä. Tawlä ë **bilä**. (normalmente cambia solo in fine di parola)

To ë nä **visökä** tawlä. Tawlä ë **visökä** [à]. (qualche volta cambia nella stessa parola e nella vocale finale)

To ë no **bilë** oknö. Oknö ë **bilu**. (normalmente cambia solo in fine di parola)

To ë no **visökë** oknö. Oknö ë **visökö**. (qualche volta cambia nella stessa parola e nella vocale finale)

<i>bile-bil,</i>	<i>bilä-bilä,</i>	<i>bilë-bilu,</i>
<i>čärne-čärn,</i>	<i>čärnä-čärnä,</i>	<i>čärnë-čärnu,</i>
<i>duge-dug,</i>	<i>dugä-dugä,</i>	<i>dugë-dugu,</i>
<i>dolč-dolč,</i>	<i>dolč-dolč,</i>	<i>dolč-dolč,</i>
<i>döbre-dobär,</i>	<i>döbrä-dobrä,</i>	<i>döbrë-dobrö,</i>
<i>mlade-mlad,</i>	<i>mladä-mladä,</i>	<i>mladë-mladu,</i>
<i>növe-nöw,</i>	<i>nöwä-nöwä,</i>	<i>növë-nöwu,</i>
<i>rüse-ros,</i>	<i>rüsä-rüsä,</i>	<i>rüsë-rüsu,</i>
<i>širöke-širök,</i>	<i>širökä-širökä,</i>	<i>širökë-širökö,</i>
<i>stare-stär,</i>	<i>starä-starä,</i>	<i>starë-staru,</i>
<i>svete-svet,</i>	<i>svetä-svetä,</i>	<i>svetë-svetu,</i>
<i>valike-valek,</i>	<i>valikä-valikä,</i>	<i>valikë-valiku,</i>
<i>visöke-visök,</i>	<i>visökä-visökä,</i>	<i>visökë-visökö,</i>
<i>zalëne-zalën,</i>	<i>zalënä-zalanä,</i>	<i>zalënë-zalanö,</i>
<i>žignane-žignän,</i>	<i>žignänä-žignänä,</i>	<i>žignänë-žignanu.</i>

Pravej napisät

Tu-w kühinje ë forn, an ë _____ (bianco) anu an ë _____ (nero). To ë dan (vecchio) _____ forn.
Ë na tawlä. Tawlä ë _____ (vecchia) anu (tonda) _____. To ë nä _____ (bella) tawlä.
Ë dan škänj. Škänj ë (marrone chiaro) _____ anu (nuovo) _____. To ë dan _____ (bello) škänj.
Divano ë _____ (lungo) anu mizä ë _____ (corta). To ë nä _____ (vecchia) mizä.
Vitrinä ë _____ (alta) anu na ë pa _____ (vecchia). To ë nä _____ (bella) vitrinä.
Televižjun ë _____ (grande). To ë nä _____ (vecchia) televižjun.
Oknö ë _____ (largo) anu to ë _____ (aperto).

Tu-w ćanibe ë armarun. Armarun ë _____ (alto) anu _____ (nero). To ë dan _____ (vecchio) armarun.
Ë kowä. Kowä ë _____ (bassa) anu _____ (corta). To ë nä _____ (vecchia) kowä.
Tu-w mēj ćanibe ë komodin. Komodin ë _____ (basso) anu _____ (bianco).
Ë pa dan _____ (vecchio) tapeto. Tapeto ë kratäk anu an ë _____ (stretto).
Kocä ë _____ (vecchia) anu borö ë _____ (nuovo).

Tu-w škole ë katedrä. Katedrä ë _____ (alta). To ë nä _____ (nuova) katedrä. Ë maešträ.
Maešträ ë _____ (giovane) anu na ë pa _____ (alta).

Tu-w mēj škule bank ë _____ (basso) anu _____ (vecchio) anu libre ë _____ (nuovo).
Penarelo ë zalën anu gomä ë bilä.
Penä ë čarnjalä. To ë nä _____ (rossa) penä.

Tu-w gozdë ë lisicä. Lisicä ë _____ (selvatica).

Tu-w gozdë ë uk. Uk ë _____ (vecchio) anu an ë pa _____ (affamato).

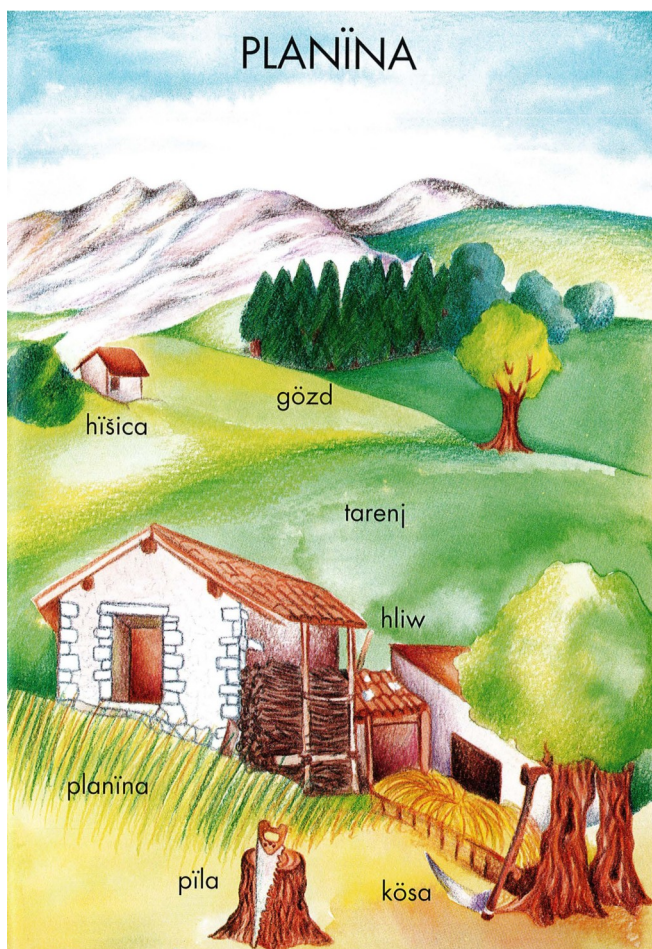
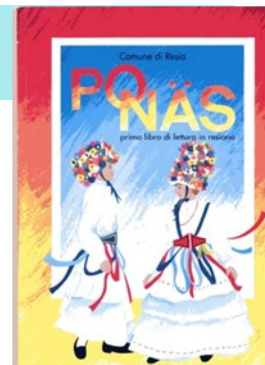
Tu-w gozdë ë dan _____ (grande) laën. Ě pa dan sarnjak. To ë dan _____ (vecchio) sarnjak.

Tu-w gozdë ë brīnä. Brīnä ë zalanä anu na ë _____ (alta).

Tu-w gozdë ë no _____ (vecchio) gnjizdu. Gnjizdu ë okroglu.

(Vide ći ti si napisul prow ta-na pagine 49)

Tu-w planine

Nawüchimö sa

Koj ë tu-w planine?
Tu-w planine ë ...

(*möška basida*)
gözd, tarenj, hliw.

(*ženska basida*)
hîșicä, pîlä, kôsä.

(*sridnja basida*)
//

(*pluralia tantum*)
//

(*möška basida*)

Gözd ë valek.

Tarenj ë blîzu.

Hliw ë nîzäk.

(*ženska basida*)

Hîșicä ë dalëč.

Pîlä ë valikä.

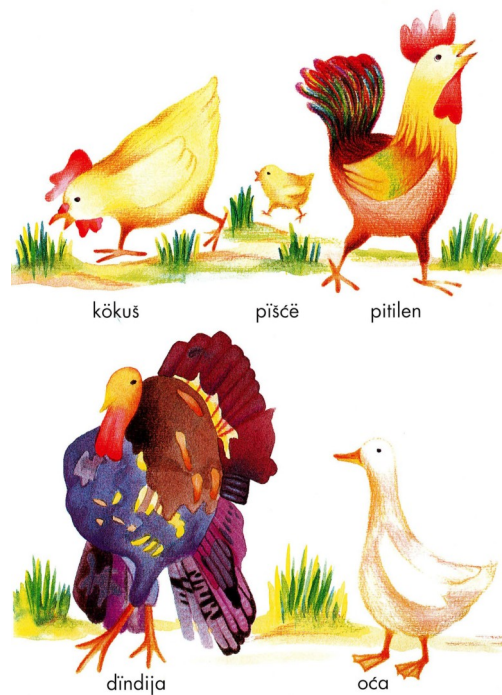
Kôsä ë starä.

Blîzu ë un avverbio o una preposizione che regge il caso genitivo

Dalëč ë un avverbio

- Tu-w planine ë hliw anu hîșicä.
- Tu-w hlivë ë živinä.
- Ta-na hlivë ë sënu.
- Tu-w hîșice ë ogonj, ë nä starä mîzä anu ë pa nä dugä policä.
- Ë dan növe kotol za skühät jid.
- Tu-w tarinju ë trawä.
- Blîzu hliwä ë gözd.
- Tu-w gozdë ë ta duji živinä aliböj žvarinä.

Drüga basida

(mōška basida)

ösuwnek	= contenitore pietra per affilare
masänk	= roncola
bük	= faggio
čok	= pezzo di legno
hlod	= ceppo, trave
ratem	= rami secchi
omaanek	= ramo senza corteccia
kozleć	= capretto

(žēnska basida)

öslä	= pietra per affilare
sakirä	= accetta
plahtä	= pezzo di tela per trasporto fieno
lönicä	= cumulo di fieno
korbä	= gerla
brinä	= pino nero
smiräkä	= abete
lipä	= tiglio
trawä	= erba
brüščä	= rametto sottile
policä	= mensola
sklädä	= terrina
čikirä	= tazzina
šolä	= tazza

(sridnja basida)

sēnu	= fieno
lišťjē	= foglie secche
tala	= vitello

(pluralia tantum)

grabja	= rastrello
därwä	= legna

<i>bile-bil,</i>	<i>bilä-bilä,</i>	<i>bilē-bilu,</i>
<i>čarnjēle-čarnjēl</i>	<i>čarnjělä-čarnjalä</i>	<i>čarnjēlē-čarnjalö</i>
<i>čärne-čärn,</i>	<i>čärnä-čärnä,</i>	<i>čärnē-čärnu,</i>
<i>rüse-ros,</i>	<i>rüsä-rüsä,</i>	<i>rüsē-rüsu,</i>
<i>širöke-širök,</i>	<i>širökä-širokä,</i>	<i>širökē-širokö,</i>
<i>stare-stär,</i>	<i>starä-starä,</i>	<i>starē-staru,</i>
<i>sühe-süh,</i>	<i>sühä-sühä,</i>	<i>sühē-sühu</i>
<i>tuste-tust,</i>	<i>tustä-tustä,</i>	<i>tustē-tustu,</i>
<i>valike-valek,</i>	<i>valikä-valikä,</i>	<i>valikē-valiku,</i>
<i>visöke-visök,</i>	<i>visökä-visökä,</i>	<i>visökē-visokö,</i>
<i>zalēne-zalēn,</i>	<i>zalēnä-zalanä,</i>	<i>zalēnē-zalanö.</i>

Pravej napisät isö

Tu-w planīne ë hliw, hišicä anu pa krawä.

Tu-w hlivē ë tala, kozleć, kozä, öwca anu pa anjē.

Tu-w hišice ë policä anu ta-na police ë sklädä, čikirä anu pa šolä.

Ösuwnek ë stär. To ë dan stare ösuwnek.

Nawüčimö sa

Tu-w hlivë ë živĭnă. Ę nă _____ (grassa) krawă, nă _____ (bianca) öwcă anu nă _____ (vecchia) koză. Koză ë _____ (magra). Ę pa dan _____ (capretto) anu no _____ (agnello). Kozleć ë _____ (bianco) anu anjĕ ë _____ (nero).

Ta-na hlivë ë sënu. So na _____ (grandi) grabja anu nă _____ (vecchia) plahtă.

Tu-w hĭšice ë ogonj, ë nă stară _____ (rossa) mĭză anu ë pa nă _____ (nera) polĭcă. Mĭză ë _____ (corta) anu polĭcă ë _____ (lunga). Ta-na polĭce ë nă _____ (grande) sklĕdă anu nă _____ (bella) ćĭkiră. Ę dan _____ (grande) kotol za skühăt jid. Kotol ë _____ (nuovo).

Tu-w tarĭnju ë trawă. Trawă ë _____ (verde). Tu-w tarĭnju ë nă _____ (grande) lõnică. Pa lõnică ë _____ (verde). Blĭzu hliwă ë dan gözd. Gözd ë _____ (grande).

Tu-w gozdĕ ë ta duji živĭnă aliböj žvarĭnă. Ę dan _____ (grande) laĕn, nă _____ (grassa) ćamurćă, dan _____ (vecchio) sarnjak. Ę pa kuküvică. Ę nă _____ (alta) brĭnă anu dan _____ (basso) bük.

(Vide ći ti si napisul prow ta-na paĭine 49)

Koj ë folanu?

Tu-w hlivë ë živĭnă. Ę nă stăr krawă, nă ćarn öwcă anu nă zalĕnă koză. Koză ë valĭk. Ę pa dan lipă kozleć anu na stară anjĕ. Kozleć ë rŭsa anu anjĕ ë bil.

Ta-na hlivë ë sënu. So na stăr grabja anu nă valĭkă plahtă.

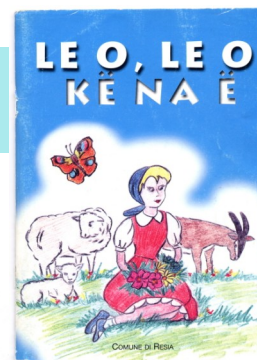
Tu-w hĭšice ë ogonj, ë nă lipĕ mĭză. Mĭză ë stăr anu ë pa nă dugă polĭcă. Polĭcă ë ćarnu.

(Vide ći ti si napisul prow ta-na paĭine 49)

Pravej napisăt kej već

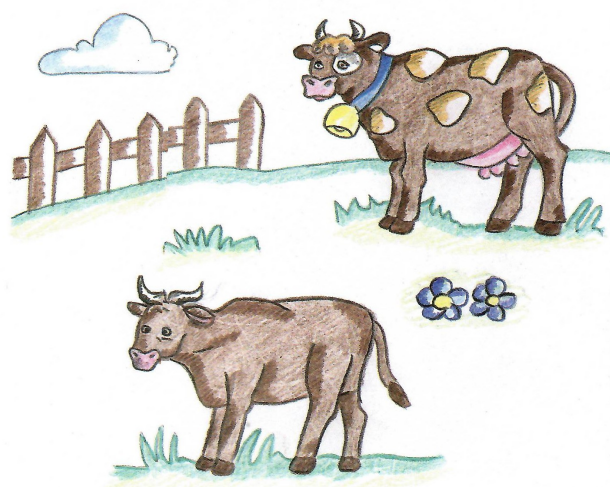
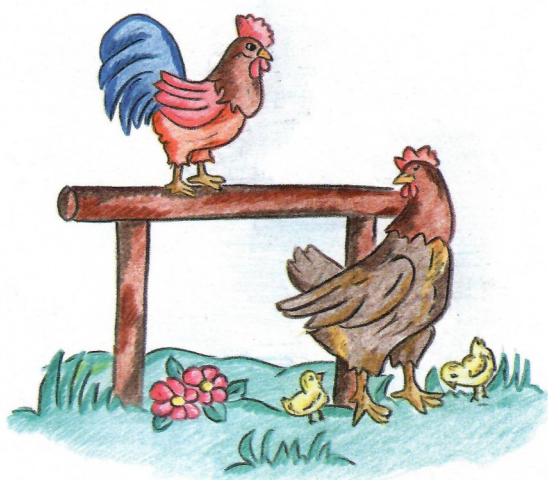
Tu-w mĕj planĭne ë _____

Nawüchimö sa

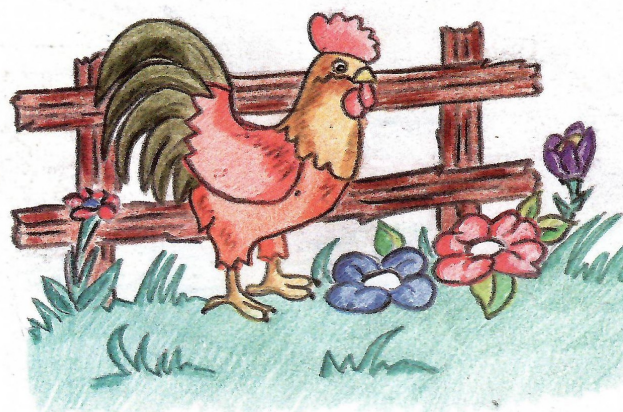
Kikiriki, kokode
kukuričë patalen
kokodečë kökiä
kikiriki, kokode.

Mu, mu, muu
büčë, büčë krawä
büčë, büčë wöl
mu, mu, muu.

Mjaw, mjaw, baw, baw
mjawčë, mjawčë tučičä
bawčë, bawčë päšileč
mjaw, mjaw, baw, baw.

Patalinčëc ko an puë
an sa čüë drët ta-w Puë.

Nawüchimö sa

Isö to ë napisanu tu-w standardu

Introduci negli spazi le parole giuste fra quelle scritte qui sotto.

SABÖTA - KROH - STROK - DURİ - GÖRA -
SLANA - LISİCA - SUNCĚ - KRAWA - ŽABA.

Öpuldňe gri _____

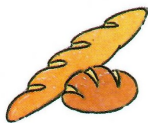

Tu-w hlivě jě _____

Ćanen to jě na _____ visokä.

Näs jě petak. Zütra će bet _____

Tu-w butęgi kupüwan _____

Za wlěst nutu w hišo män _____ odgät

Ta zimě jě _____

_____ živi ta-par wodě.

Tu-w njivi se sijě _____

Tu-w pravici _____ anu uk to

rüdi wkop.

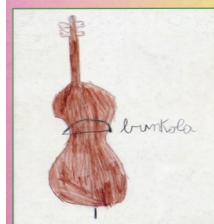

Napiše injän wsë po osöjskeh

Öpuldňe gri suncě.

DITIDO

Za otroke

(Vide ći ti si napisul prow ta-na pagine 49)

Nawüčimö sa

Tu-w kühinje ë dan _____ (vecchio) forn. Forn ë _____ (bianco) anu _____ (nero). Ë pa nä tawlä. Tawlä ë _____ (lunga) anu _____ (bassa).

Blïzu tawla ë dan _____ (nuovo) škänj. Ë pa dan _____ (vecchio) divano.

Blïzu divana ë nö oknö. Oknö ë _____ (aperto).

Tu-w ćanibe ë dan _____ (alto) anu _____ (bianco) armarun. Tu-w armarunu ë nä _____ (vecchia) _____ (camicia) anu nä _____ (nuova) kotulä.

Ë _____ (letto). Kowä ë _____ (vecchia). Ta-na kove ë nä _____ (nuova) kocä.

Tu-w ćanibe ë pa no borö. Borö ë _____ (vecchio).

Tu-w škole ë nä _____ (vecchia) katedrä. Ta-na katedre ë dan _____ (nuovo) libře anu nä _____ (nuova) _____ (penna).

Möj död ë _____ (vecchio). Mo tatä ë _____ (giovane). Babä ë _____ (magra) anu _____ (sorda). Möj woj ë _____ (alto).

Tu-w mëj vase ë nä _____ (bella) anu _____ (vecchia) _____ (chiesa).

Ë pa dan _____ (alto) türän. Ë nä _____ (vecchia) butëgä anu pa nä _____ (nuova) uštiriä. Tu-w butëge ë _____ (pane), _____ (formaggio),

anu pa _____ (burro). Tu-w uštirië ë _____ (caffè), _____ (vino),

_____ (acqua) anu _____ (grappa). Ë pa dan _____ (piccolo) muzeo

anu nä _____ (vecchia) pöštä. Ë pa nä _____ (nuova) banćä.

Ë pa dan _____ (vecchio) hliw.

(Vide ći ti si napisul prow ta-na pägine 49)

Koj ë folanu?

Tu-w hlivë ë nä süh krawä anu dan tustä wöl, nä ćärnä öwcä anu nä starë kozä. Ë pa dan kozleć anu nö anjë. Kozleć ë ćärnu anu anjë ë bil. Ë pa nä ćärn kökuš anu nä bilë oćä.

Ta-na hlivë ë senu. So na stara grabja anu nä stär plahtä.

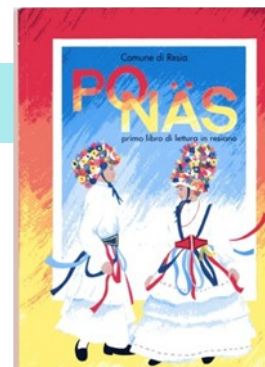
Tu-w planïne ë nä majë hišicä. Tu-w hišice ë ogonj, ë nä starä ćärn mizä anu ë pa nä dugë policä. Mizä ë kratäk anu policä ë dug. Ta-na police ë nä lipë sklödä anu nä majä ćikirä.

Ë dan valikä kotal za sküät jid. Kotal ë nöwu.

(Vide ći ti si napisul prow ta-na pägine 49)

Pravej napisät kej već

Štaǵune

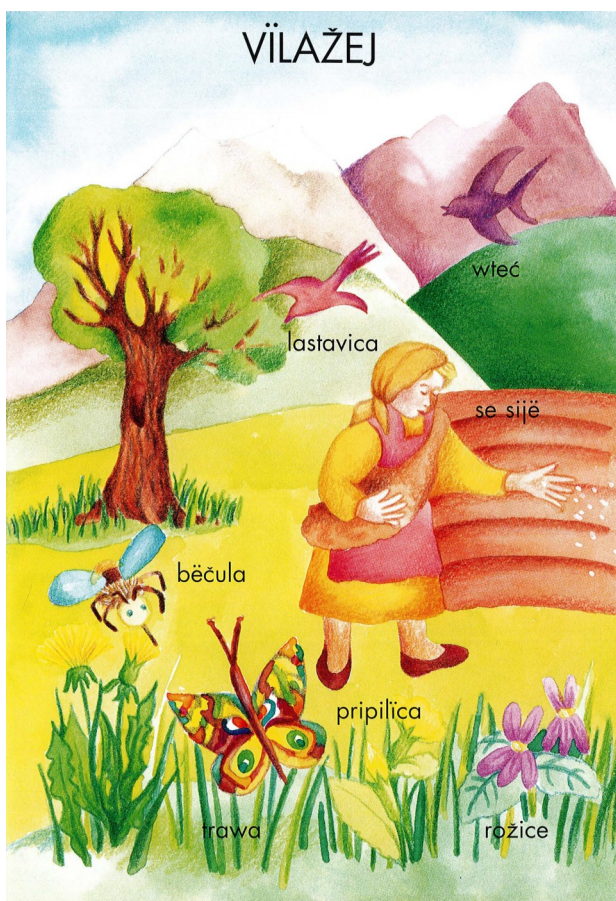
Nawüchimö sa

Koj ë ta-zimë?

Koj ë tu-w vılažej?

Ta-zimë ë ...

Tu-w vılažej ë ...

(mōška basida)

dem, snig, vitär, lid, wteć.

(žënska basida)

slanä, lastavica, mühä za stärd (bëčulä), prapalica, trawä, rożica.

(sridnja basida)

//

(pluralia tantum)

//

Koj ë ta-lëtë? Koj ë tu-w asane?

Ta-lëtë ë ...

Tu-w asane ë ...

(mōška basida)

öblak, dāž, krampir, strok, čok.

(žēnska basida)

sincā, plahtā, korbā, čibūlā, njiwā,
sakhirā, tasā.

(sridnja basida)

suncë, sënu, listjë.

(pluralia tantum)

grabja.

Nawüčimö sa

Iti to ë dan _____ (nero) dem. Dem ë _____ .

Iti to ë dan _____ (bianco) snig. Snig ë _____ .

Isi to ë dan _____ (caldo) vitär. Vitär ë _____ .

Isi to ë dan _____ (duro) lid. Lid ë _____ .

Isi to ë dan _____ (nero) wteć. Wteć ë _____ .

Ita to ë nä _____ (bianca) slanä. Slanä ë _____ .

Ita to ë nä _____ (nera e bianca) lastavicä. Lastavicä ë _____ .

Ita to ë nä _____ (vecchia) mühä za stärd. Mühä ë _____ .

Isa to ë nä _____ (gialla) prapalicä. Prapalicä ë _____ .

Isa to ë nä _____ (alta) trawä. Trawä ë _____ .

Isa to ë nä _____ (rossa) rožicä. Rožicä ë _____ .

Iti to ë dan _____ (nero) öblak. Öblak ë _____ .

Iti to ë dan _____ (bianco) strok. Strok ë _____ .

Iti to ë dan _____ (grande) čok. Čok ë _____ .

Ita to ë nä _____ (grande) plahtä. Plahtä ë _____ .

Ita to ë nä _____ (nuova) korbä. Korbä ë _____ .

Isa to ë nä _____ (bianca) čibülä. Čibülä ë _____ .

Ita to ë nä _____ (lunga) njiwä. Njiwä ë _____ .

Ita to ë nä _____ (vecchia) sakirä. Sakirä ë _____ .

Ita to ë nä _____ (corta) tasä. Tasä ë _____ .

Isö to ë no _____ (forte) suncë. Suncë ë _____ .

Itö to ë no _____ (asciutto) sënu. Sënu ë _____ .

Itö to ë no _____ (vecchio) listjë. Listjë ë _____ .

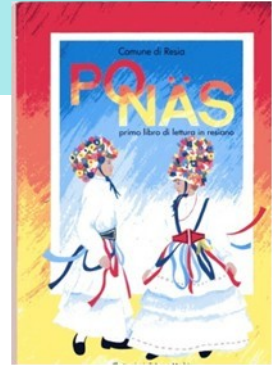
Ite to so na _____ (vecchie) grabja. Grabja so _____ .

(Vide čí ti si napisul prow ta-na pägine 50)

görke-göräk	görkä-görkä	görkë-görku	= caldo
tärde-tärd	tärdä-tärdä	tärdë-tärdü	= duro
möcne-möcän	möcnä-möcnä	möcnë-möcnu	= forte
sühe-süh	sühä-sühä	sühë-sühu	= asciutto

Isi isa isö	= questo
Iti ita itö	= quello
Iti	= quelli
Ite	= quelle

Tu-w tarinju

Nawüčimö sa

Koj ë tu-w tarinju?

Tu-w tarinju ë ...

(mōska basida)

skakej, grigeć, slapeć, kārč.

(žēnska basida)

rōsā, meš, rūsicā, ašćiricā,
žabā.

(sridnja basida)

//

(pluralia tantum)

//

ROŽE

rože

cvät / svet

(*möska basida*)
svet, patalínčec.

stěja / orěsjě

pokarica

(*žěnska basida*)
rožä, pokaricä, piskulicä, gorofulä,
šmarnicä.

46

(*sridnja basida*)
gorěsjě, slečjě.

piskalica

guroful

(*pluralia tantum*)
te nezabime.

te nezabime

pitilínčic

slečjě

šmarnice

47

Nawüchimö sa

Tu-w tarinju ë dan _____ (verde) skakej, to ë dan _____ (grande) skakej.

Ë pa dan _____ (nero) grigeć. Pa (quello) to ë dan _____ (grande) grigeć.

Ë dan _____ (lungo) slapeć. (Questo) _____ slapeć ë _____ (vecchio).

Ë pa dan _____ (bianco) anu _____ (corto) čärw.

Izdë w tarinju ë pa nä _____ (piccola) meš. _____ (Questa) meš ë _____ (bianca).

Ë nä _____ (nera) rüsicä anu nä _____ (lunga) ašćiricä.

_____ (Questa) to ë nä žabä.

Tu-w tarinju so pa rožica: isa to ë _____ (genziana), ë _____ (primula), ë

_____ (galletto), ë _____ (botton d'oro).

L'inverno ë lungo _____.

Ta-zimë ë _____ (neve), _____ (ghiaccio) anu _____ (freddo).

La primavera ë corta _____.

Tu-w vılažej ë _____ (rondine) anu ë pa _____ (primula).

L'estate ë calda _____.

Ta-lëtë suncë ë _____ (forte).

L'autunno ë secco _____.

Tu-w ësanë ë _____ (foglie secche).

(Vide či ti si napisul prow ta-na pagine 50)

Koj ë folanu?

Subicä to ë nä lip väs. So hiša anu ë pa nä stär cirkuw. Tu-w carkvë ë dan valikë gowtar anu ë pa nä starë kločä.

Ta-na Subice, ta-na Wortë, ë nä uštiriä. Tu-w uštirië ë tö bile anu tö čärne vïnu, ë wödä anu pa ta _____ kafe (caffelatte). Isa uštiriä ë starä. Ë pa butëgä. Tu-w butëge ë kroh, sër, mast anu ta _____ (nera) čukuladä.

Pa ta-na Pjacete ë nä uštiriä, ita to ë »Te stari butëa«.

Reziä to ë nä lipi dolinä. Dolinä ë dug anu širökä.

Tu-w Rezie so gozdöve. Tu-w gozdë ë žvarinä: ë nä starë lisicä, ë dan lačnä uk, ë pa dan valikä madvëd anu dan lipä särnä. Tu-w gozdë so pa rožica anu pa listjë.

(Vide či ti si napisul prow ta-na pagine 50)

Agetivave

Ta stare dëd - Dëd ë stär.

Tä starä babä - Babä ë starä.

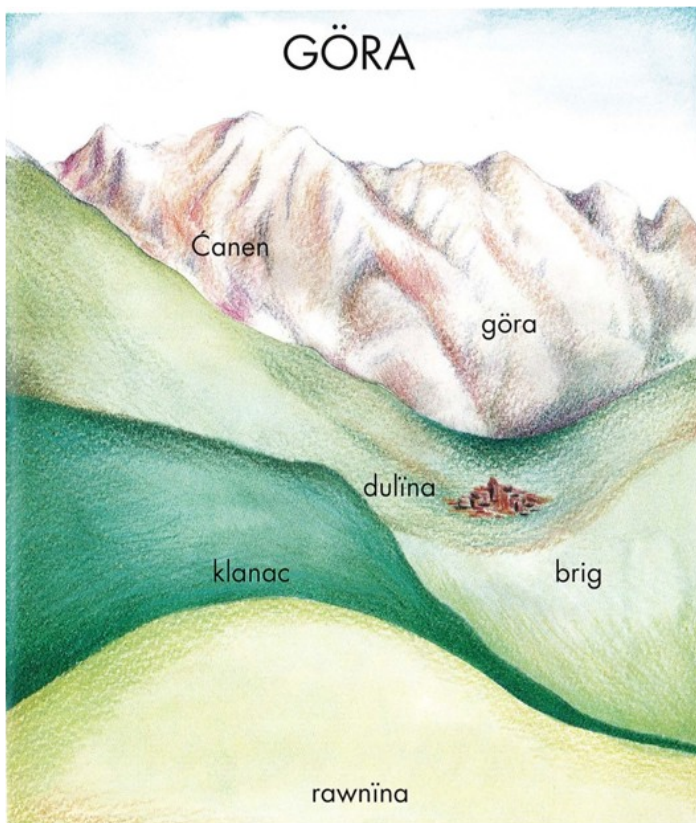
To starë mliku - Mliku ë staru.

Ta zalëne skakej - Skakej ë zalën.

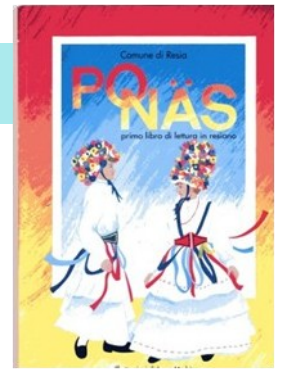
Tä zalënä trawä - Trawä ë zalanä.

To zalëne oknö - Oknö ë zalanö.

Görä anu wödä

Nawüchimö sa

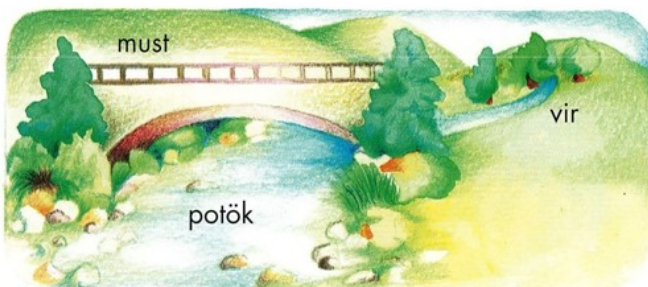
(möska basida)
Čanen, brig, klanac.

(žěnska basida)
göra, dulinä, rawniä.

(sridnja basida)
//

(pluralia tantum)
//

TA-PAR WODĚ

(möska basida)
must, vir, potök, kap, pīsäk.

(žěnska basida)
pěnjc, rība, wödä.

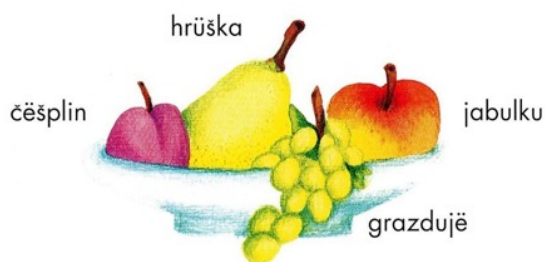

(sridnja basida)
ězaru, murjě.

(pluralia tantum)
//

SADJĚ

(*möska basida*)
čěšple, gorěh, kostänj.

(*žěnska basida*)
hrůškä.

(*sridnja basida*)
abuku, grizduwjě, sadjě.

(*pluralia tantum*)
//

40

(*möska basida*)
lišnek.

(*žěnska basida*)
čarničicä, akudicä, muricä.

(*sridnja basida*)
malanjě, kamanjě.

(*pluralia tantum*)
//

41

Nawüčimö sa

Rezjä to ë nä _____ (bella), _____ (lunga) anu _____
_____ (larga valle).

Tu-w Rezje ë nä _____ (alta) anu _____ (larga montagna). To ë
Ćanen. Blizu Ćaninä ë nä drügä _____ (alta montagna). To ë Särt. Pa
Särt to ë nä _____ (bella montagna).

Tu-w Rezje ë pa Müzäc, ka to ë nä _____ (lunga) anu _____
(alta montagna).

Tu-w Rezje so pa rawnina. Rawninä ë rawnä. Tu-w Rezje so pa klancave anu brëgave.

Tu-w Rezje so ise väse: ë Bilä, Ravancä, Njiwä, Lišćacä, Osoanë, Subicä, Koritu anu ë pa
Učja.

Tu-w Rezje ë ta Valikä wödä, po stareh Bilä. So pa potökave. Ę _____ (nero) potök.

Tu-w wodë ë nä _____ (grande pesce).

Ęzaru ë _____ (lungo) anu _____ (largo). Ta-lëtë, ko to karjë lië ë no
_____ (bello) ëzaru ta-na Karnice.

Murjë ë _____ (caldo). Ta-par murju ë ta _____ (fino) pīsäk. Tu-w
Rezje ni murjä.

Ta-na tawle ë no _____ (rossa mela), nä _____ (gialla pera),
dan _____ (grande susina) anu ë pa to _____ (bianca uva). Ę pa
dan _____ (grande noce) anu dan _____ (piccola castagna).

Tu-w gozdë ë dan _____ (grande) kostonjar.

Tu-w vase ë dan _____ (alto) orëh.

Tu-w Rezje so lišnikave, čarničica, akudica anu murica, ë malanjë anu ë kamanjë.

(Vide ci ti si napisul prow ta-na pagine 50)

Koj ë folanu?

Reziä to ë nä lip anu dugi dolinä. To ë nä dolinä širökä.

Tu-w Rezie ë Ćanen. Isa to ë nä lip görä. Isa görä ë karjë visokë.

Blizu Ćaninä ë Särt, pa ita to ë nä visok görä.

Ta-na Sartë so roža, so ta süknina roža.

Muzäc to ë dan duge görä.

Tu-w ti valike wodë ë nä dug ribä anu pa nä valikë pënjc.

Ta-na tawle ë no valike česple, dan rüsä hrüškä, na čarnjëlë abuku.

(Vide ci ti si napisul prow ta-na pagine 50)

Vide izdë ci ti se prow napisul

Z pagina 6

Du sta?

Ä si _____ anu **un** to ë Toneh. **Onä** to ë Mariä. **Onadwa** to ë Tinä anu Ğwän. **Onä** to ë Tinä. **One to so** Toneh, Mariä, Tinä anu Ğwän. **Midwa** sowä Anä anu Luuđe. **Ä** si Toneh.

Napíše po näs

Ä si Mariä. Ti si Ğwän. Onä to ë Tinä anu un to ë Luuđe. Midwa sowa Anä anu Toneh.

Z pagina 7

Nawüčimö sa

Vidvi **sta** lačne. Vi **sta** žejne. Mi **somö** lačne. Onä ë trüdnä. Ä **si** mladä. One so stare. Ä (ž) anu Mariä **sowa** žejne. Toneh, Ğwän anu Luuđe **so** lačne. Midvi **sowa** tuste. Un **ë** süh. Ä **si** stār. Ti **si** mlad.

Napíše po näs

Ä si trüdnä. Toneh ë trüdnän. Anä ë trüdnä. Ti si mlad. Midwa sowa starä. Vidwa sta sühä. Mi somö lačne. Vi sta žejne.

Igrejmö

Io sono Valentina. Ä si Tinä. Lei ë Anna. Onä to ë Anä. Lui ë Luigi. Un to ë Luuđe. Noi due siamo Anna e Maria. Midvi sowa Anä anu Mariä. Voi due siete Giuliano e Andrea. Vidwa sta Giuliano anu Andrea. Noi siamo Anna, Giovanni e Antonio. Mi somö Anä, Ğwän anu Toneh. Voi siete Antonio e Giovanni. Vidwa sta Toneh anu Ğwän.

Z pagina 8

Napíše po näs

Ä si trüdnä. Ä si žejnä. Ä si nī mladä. Ti si Toneh. Ti si mlad. Ti si nī Anä. Un ë visök. Toneh ë trüdnän. Anä nī trüdnä. Midwa sowa Ğwän anu Tinä. Midwa sowa starä. Midwa nīsowa sühä. Vidwa sta Andrea anu Giuliano. Mi somö lačne. Mi somö lačna. Midvi nīsowa Mariä anu Anä. Vi sta vėsala/kontent. Vi sta Luuđe, Ğwän anu Anä. Vi nīsta žejne.

Ä si bilä trüdnä. Ä si bilä žejnä. Ä si nī bilä mladä. Ti si bil vėsul. Ti si bil mlad. Ti si nī bilä sühä. Un ë bil visök. Toneh ë bil trüdnän. Anä nī bilä trüdnä. Midwa sowa bilä mladä. Midvi sowa bile stare. Midwa nīsowa bilä sühä. Vidwa sta bilä tustä. Mi somö bile lačne. Vi sta bile žejne. Mi somö bila lačna. Vi sta bila vėsala. Vi nīsta bile trüdne anu lačne. Vi nīsta bile žejne.

Z pagina 18

Tu-w kühinje ë špuhert/forn. Forn ë bil anu čärn. Ę tawlä. Tawlä ë starä anu širokä. Ę škänj. Škänj ë ros anu nów. Divano ë dug anu mīzä ë starä. Vitrinä ë visokä anu televižjun ë nówä. Oknö ë širokö anu odđanu.

Tu-w čanibe ë armarun. Armarun ë visök anu čärn. Ę kowä. Kowä ë nīzkä anu starä. Tu-w mēj čanibe ë komodin. Komodin ë nīzak anu bil. Ę tapeto. Tapeto ë kratäk. Kocä ë starä anu borö ë nówu.

Tu-w škule ë katedrä. Katedrä ë visokä anu nówä. Ę maešträ. Maešträ ë mladä. Tu-w mēj škule bank ë nīzäk anu stār anu lībre ë nów. Penarelo ë zalën anu gomä ë bilä. Penä ë čarnjalä.

Tu-w gozdë ë lisicä. Lisicä ë duji. Tu-w gozdë ë uk. Uk ë stār. Tu-w gozdë ë laën. Laën ë valek. Ę sarnjak. Sarnjak ë stār. Tu-w gozdë ë brīnä. Brīnä ë zalanä. Tu-w gozdë ë gnjizdu. Gnjizdu ë okroglu.

Z paġine 28

Tu-w famee ħ dċd. Dċd ħ stār anu glūh. Tu-w mċj famee ħ babā. Babā ħ starā anu glūhā. Tu-w mċj famee ħ woj. Woj ħ mlad anu sūh. Ē pa tatā. Tatā ħ visokā anu tustā.

Tu-w mċj vase ħ cirkuw. Cirkuw ħ valikā anu rūsā. Ē tūrān. Tūrān ħ visok anu bil. Ē butċgā. Butċgā ħ starā. Ē goricā. Goricā ħ nōwā. Ē uštiriā. Uštiriā ħ starā. Ē muzeo. Muzeo ħ nōw.

Tu-w butċge ħ kroh. Kroh ħ dobār. Ē sċr. Sċr ħ stār. Ē salām. Salām ħ dobār. Ē ċukuladā. Ċukuladā ħ bilā aliboj ċārnā. Ē pa mast. Mast ħ bilā. Ē mliku. Mliku ħ bilu. Ē ųjanjċ. ųjanjċ ħ staru.

Tu-w fjċšte ħ ċitirā. Ċitirā ħ starā. Ta valikā ċitirā/būnkulā ħ nōwā. Klabūk ħ ċārn anu pet ħ ċārnjċl. Pas ħ ċārnjċl anu visok. Ćrive ħ ċārn anu nōw. Srakicā ħ bilā anu starā. Maškirā ħ bilā anu ċārnjalā. Trak ħ zalċn.

Z paġina 31 anu 32

Pravej napisāt

Bil, ċārn, stare, starā, okroglā, lipā, ros, nōw, lipe, dug, kratkā, starā, visokā, starā, lipā, valikā, starā, ųirokō, odġanu. Visok, ċārn, stare, nizkā, kratkā, starā, nizāk, bil, stare, wosāk, starā, nōwu. Visokā, nōwā, mladā, visokā, nizāk, stār, nōw, ċārnjċlā. Duji, stār, laċān, valike, stare, visokā, starċ.

Z paġina 35

Nawūċimō sa

Tustā, bilā, starā, sūhā, kozleċ, anjċ, bil, ċārnū. Valikā, starā. Ćārnjċlā, ċārnā, kratkā, dugā, valikā, lipā, valike, nōw. Zalanā, valikā, zalanā, valek. Valike, tustā, stare, visokā, nizke.

Koj ħ folanu?

Tu-w hlivċ ħ ųivinā. Ē nā stārā krawā, nā ċārnā ōwcā anu nā zalċnā kozā. Kozā ħ valikā. Ē pa dan lipeċ kozleċ anu no starċ anjċ. Kozleċ ħ ros anu anjċ ħ bilu.

Ta-na hlivċ ħ sċnu. So na stārā grabja anu nā valikā plahtā.

Tu-w hišice ħ ogonj, ħ nā lipā mizā. Mizā ħ stārā anu ħ pa nā dugā policā. Policā ħ ċārnā.

Z paġina 37

Napise injān po osōjskeh

Ōpulnċ gri suncċ. Tu-w hlivċ ħ krawā. Ćanen to ħ nā gōrā visokā. Nās ħ petāk. ųūtrā ċċ bet sabōtā.

Tu-w butċge kupūwān kroh. Za wlċst nutu w hišo men odġat dure. Ta-zimċ ħ slanā. ųabā ųivi ta-par wodċ. Tu-w njive sa siċ strok. Tu-w pravice lisicā anu uk to rūde wkop.

Z paġina 38

Nawūċimō sa

Stare, bil, ċārn, dugā, nizkā, nōve, stare, odġanu. Visoke, bile, starā, nōwā, kowā, starā srakicā, nōwā, staru. Starā, nōve, nōwā penā, stār, mladā, sūhā, glūhā, visok. Lipā, starā cirkuw, visoke, starā, nōwā, kroh, sċr, mast, kafa, vīnu, wōdā, ųjanjċ, maje, starā, nōwā, stare.

Koj ħ folanu?

Tu-w hlivċ ħ nā sūhā krawā anu dan tusteċ wōl, nā ċārnā ōwcā anu nā starā kozā. Ē pa dan kozleċ anu no anjċ. Kozleċ ħ ċārn- anu anjċ ħ bilu. Ē pa nā ċārnā kōkuš anu nā bilā oċā.

Ta-na hlivċ ħ sċnu. So na stara grabja anu nā starā plahtā.

Tu-w planīne ħ nā majā hišicā. Tu-w hišice ħ ogonj, ħ nā starā ċārnā mizā anu ħ pa nā dugā policā.

Mizā ħ kratkā anu policā ħ dugā. Ta-na police ħ nā lipā sklċdā anu nā majā ċikirā.

Ē dan valikeċ kotol za skūhāt jid. Kotol ħ nōw.

Z paġina 41

Nawüčimö sa

Čärne, čärn, bile, bil, görke, göräk, tärde, tärd, čärne, čärn. Bilä, bilä, čärnä anu bilä, čärnä anu bilä, starä, starä, rüsä, rüsä, visöka, visokä, čarnjälä, čarnjalä. Čärne, čärn, bile, bil, valike, valem. Valikä, valikä, nöwä, nöwä, bilä, bilä, dugä, dugä, starä, starä, kratkä, kratkä. Möcne, möcnu, sühe, sühu, starë, staru, stara, stara.

Z paġina 44

Nawüčimö sa

Zälene, valike, čärne, iti, valike, duge, isi, stār, bile, kratke, majä, isa, bilä, čärnä, dugä, isa, pokaricä, piskulicä, patalinčec, gorofulä. Zimä ä dugä, snig, lid, mräz. Vılažej ä kratäk, lastavicä, piskulicä. Lëtu ä görku, möcnu. Jësën ä sühä, listjë.

Koj ä folanu?

Subicä to ä nä lipä väs. So hiša anu ä pa na starä cirkuw. Tu-w carkvë ä dan valike gowtar anu ä pa nä starä kločä.

Ta-na Subice, ta-na Wortë, ä nä uštiriä. Tu-w uštirië ä to bilë anu to čärnë vïnu, ä wödä anu pa ta bile kafe. Isa uštiriä ä starä. È pa butëgä. Tu-w butëge ä kroh, sër, mast anu ta čärnä čukuladä.

Pa ta-na Pjacete ä nä uštiriä, ita to ä »Ta stara butëa«.

Reziä to ä nä lipä dolinä. Dolinä ä dugä anu širokä.

Tu-w Rezie so gozdöve. Tu-w gozdë ä žvarinä: ä nä starä lisicä, ä dan lačne uk, ä pa dan valike madvëd anu nä lipä särnä. Tu-w gozdë so pa rožica anu pa lištjë.

Z paġina 47

Nawüčimö sa

lipä, dugä, širokä dolinä, visökä, širokä görä, visökä görä, lipä görä, dugä, visökä görä, Čärne, valikä rïbä, dugu, širokö, lipë, görku, fïn, čarnjëlë abuku, rüsä hrüškä, valike čëšple, bilë grizduwjë, valike gorëh, maje kostänj, valike, visöke.

Koj ä folanu?

Reziä to ä nä lipä anu dugä dolinä. To ä nä dolinä širokä.

Tu-w Rezie ä Čänen. Isa to ä nä lipä görä. Isa görä ä karjë visokä.

Blïzu Čaninä ä Särt, pa ita to ä nä visökä görä.

Ta-na Sartë so roža, so ta süknina roža. Müzac to ä nä dugä görä.

Tu-w ti valike wodë ä nä dugä rïbä anu pa nä valikä pënjc.

Ta-na tawle ä dan valike čëšple, nä rüsä hrüškä, no čarnjëlë abuku.

Somö se nawüčile ise basida anu pa šćë drüga

(möška basida)

albergo , albergä	= albergo
ambulatorieh , ambulatorihä	= ambulatorio
armarun , armarunä	= armadio
bank , bankä	= banco, cassa dotale
bokal , bokalä	= vaso da notte
bratär , braträ	= fratello
cükër , cukarjä	= zucchero
čěšple , čěšplinä	= susina, susino
črive , čriwjä	= scarpa
čamažot , čamažotä	= abito nero femm. folkl.
děd , dědä	= nonno
děd bazawun , dědä bazawunavagä	= bisnonno
divano , divanä	= divano
forn , fornä	= stufa
gazbäc , gazbacä	= tasso
güg , gügä	= campo di bocce
junak , junakä	= fidanzato
kavantör , kavantörjä	= copriiletto
klabük , klabükä	= cappello
komodin , komodinä	= comodino
kompjutër , kompjutarjä	= computer
krampir , krampirjä	= patata/e
kroh , krühä	= pane
križ , križä	= croce
kunjad , kunjadä	= cognato
kwaderno , kwadernä	= quaderno
lavandin , lavandinä	= lavandino
laėn , laėnä	= cervo
libre , librinä	= libro
madvėd , madvėdä	= orso
muğul , muğulä	= bicchiere
must , mostä	= ponte
muzeo , muzeä	= museo
muž , mužä	= marito, uomo
navöwd , navöwdä	= nipote
očä , očä	= padre
ošpadalä , ošpadalä	= ospedale
pirišot , pirišotä	= prosciutto
pas , pasä	= cintura
penarelo , penarelä	= pennarello
pet , petä	= panciotto
pirun , pirunä	= forchetta
plät , plätä	= piatto
pöjstar , pöjstarjä	= cuscino
rimän , rimanä	= cintura
riz , rizä	= riso
rožec , rožičä	= coltello
saglar , saglarjä	= lavandino
saläm , salamä	= salame
sarnjak , sarnjakä	= capriolo
sėr , sirä	= formaggio
sın , sınıä	= figlio, ragazzo
strok , strokä	= aglio
škänj , škanjä	= sedia
špicalapež , špicalapižä	= temperamatite
špugert , špuhertä	= stufa
tapeto , tapetä	= tappeto
tatec , taticä	= papà
tavajoč , tavajučä	= tovagliolo
termošifun , termošifunä	= termosifone
test , testä	= suocero
trak , trakä	= nastro
türän , türänä	= campanile
uk , ukä	= lupo
wänt , wantä	= abito
woj , wüjä	= zio

(žėnska basida)

babä , baba	= nonna
babä bazawonesä , baba bazawonesa	= bisnonna
balicä , balica	= pino silvestre
bančä , banča	= banca
bibliotekä , bilitoka	= biblioteca
brınä , brına	= pino nero
butėgä , butėga	= bottega
bünkulä , bünkula	= violoncello
cėstä , cėsta	= strada
cirkuw , carkva	= chiesa
cıtırä , cıtira	= violino
čibülä , čibüla	= cipolla
črišnjä , črišnja	= ciliegia, ciliegio
čukuladä , čukulada	= cioccolata
čamurčä , čamurča	= camoscio
čartä , čarta	= carta
flejša , flejša	= bottiglia
gomä , goma	= gomma
goricä , gorica	= piazza
hčı , hčara	= figlia, ragazza
hiša , hiša	= casa
hiša librinuw , hiša librinuw	= biblioteca
hrüškä , hrüška	= pera, pero
id , ěde	= polenta
kačä , kača	= vipera
katedrä , katedra	= cattedra
kotulä , kotula	= gonna
kocä , koca	= coperta
kowä , kova	= letto
kuküvicä , kuküvica	= cuculo
kunjadä , kunjada	= cognata
lavanjä , lavanja	= lavagnia
lisicä , lisica	= volpe
lopä , lopa	= fidanzata
maešträ , maeštra	= maestra
mızä , mıza	= panca
mamä , mama	= mamma
mast , maste	= burro
mati , matara	= madre
mukä , muka	= farina
navėstä , navėsta	= nuora
nječä , njėča	= nipote
penä , pena	= penna
plahütä , plahüta	= lenzuolo
plümä , plüma	= piumino
pöštä , pöšta	= posta
prapalicä , prapalica	= farfalla
sasträ , sastra	= sorella
sklėdä , sklėda	= terrina
smirėkä , smirėka	= abete
srakicä , srakica	= camicia
sul , sola	= sale
škwadrä , škwadra	= squadra
špacaria /farmacia	= farmacia
tatä , tata	= zia
tawlä , tawla	= tavolo
televizjun , televizjune	= televisione
teščä , tešča	= suocera
uštirä , uštirä	= osteria
väs , vasa	= paese
vėvaricä , vėvarica	= scoiattolo
vitrinä , vitrina	= vetrina (mobile)
wödä , woda	= acqua
žanä , žana	= moglie, donna
žlicä , žlica	= cucchiaio

(sridnja basida)

borö , borä	= comò
gnjizdu , gnjizdä	= nido
grizduwjė , grizduwjä	= uva
ijcė , ijčä	= uovo
abuku , abukä	= mela
malanjė , malanjä	= lampone
mliku , mlikä	= latte
oblačilu , oblačilä	= indumento, costume
oknö , oknä	= finestra
vasaė , vasaä	= allegria
vınu , vınä	= vino
žjanjė , žjanjä	= grappa

(pluralia tantum)

bragesa , brages	= pantaloni
-------------------------	-------------

aštot , aštot, aštot	= intelligente, sveglio
bil , bilä, bilu	= bianco
čarnjėl , čarnjalä, čarnjalö	= rosso
čärn , čärnä, čärnu	= nero
dobär , dobrä, dobrö	= buono
dug , dugä, dugu	= lungo
dowč , dowč, dowč	= dolce
fin , fin, fin	= fino
kühän , kühanä, kühanu	= cotto
lačän , lačnä, lačnu	= affamato
lehäk , lehkä, lehku	= leggero
lip , lipä, lipu	= bello
glüh , glühä, glühu	= sordo
groveh , groveh, grove	= grosso (sale)
mlad , mladä, mladu	= giovane
märzul , märzlä, märzlu	= freddo
nızäk , nızkä, nızku	= basso
nöw , nöwä, nöwu	= nuovo
odğan , odğanä, odğanu	= aperto
okrogul , okroglä, okroglu	= rotondo
pitän , pitnä, pitnu	= portatile
pokröän , pokröänä, pokröänu	= strappato
prazän , praznä, praznu	= vuoto
punčäk , punčikä, punčiku	= pieno
ros , rüsä, rüsu	= giallo
sıruw , sırawä, sırawu	= crudo, non maturo
skröän , skröänä, skröänu	= strappato
stär , starä, staru	= vecchio
stısınän , stısınänä, stısınanu	= stretto
süh , sühä, sühu	= magro, secco
šırök , šırökä, šırökö	= largo
težäk , težkä, težku	= pesante
tust , tustä, tustu	= grosso
trüdn , trüdnä, trüdnü	= stanco
vėsal , vėsalä, vėsalu	= allegro
valek , valikä, valiku	= grande
visök , visökä, visökö	= alto
wosäk , woskä, wosku	= stretto
zalėn , zalanä, zalanö	= verde
žėän , žėjnä, žėjnu	= assetato